

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

TOMÁŠ KRÁL

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Územní plánování jako součást činnosti obce a
regionu

Tomáš Král

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš KRÁL**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Územní plánování jako součást činnosti obce a regionu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Historie: - obecný vývoj správy od středověku do poloviny 20. století
- ve vztahu k územnímu plánování
- 2) Státní správa a samospráva ve vztahu k ÚP, novodobý vývoj
- 3) Spektrum činnosti úřadů
- ve vztahu k územnímu plánování
- 4) Vznik a platnost územního plánu obce
- 5) Přehled právních úprav, návrhy, náměty a doporučení, ilustrace

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BLAŽKOVÁ, M: Dotčené orgán v procesu územního plánování. Brno: Ústav územního rozvoje 2006
HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007
HRŮZA, J: Charty moderního urbanismu. Praha: Agora 2002. ISBN 80-902945-4-5
JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z., DOBEŠ, J: Dějiny správy v českých zemích. Praha: Lidové noviny 2005. ISBN 80-7106-709-1
MAIER, K: Územní plánování. Praha: Vydavatelství ČVUT 1993. ISBN 80-01-01012-0
SÝKORA, J: Územní plánování vesnic a krajiny. Praha: Vydavatelství ČVUT 2002. ISBN 80-01-02641-8
ŠILHÁNKOVÁ, V., KOUTNÝ, J., ČABLOVÁ, M: Urbanismus a územní plánování. Pardubice: Univerzita Pardubice 2002. ISBN 80-7194-415-7

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Martin Šmíd
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 18. června 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2010

Tomáš Král

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce JUDr. Martinu Šmídovi za poskytnuté rady, konzultace a odborné vedení, které mi pomohlo k vypracování této práce.

ANOTACE

Tématem této bakalářské práce je Územní plánování jako součást činnosti obce a regionu. Podrobněji se zaměřuje na územní plánování a územní plán. Práce je rozdělena do pěti hlavních částí, a to na první dvě části týkající se spíše historie veřejné správy a posléze ve vztahu k územnímu plánování. Následující dvě části se zabývají již územním plánováním a vznikem územního plánu v závislosti na dotčených orgánech. V závěrečném bodě jsou uvedeny názory, doporučení a zajímavosti vyplývající z různých novel zákona.

KLÍČOVÁ SLOVA

Veřejná správa, územní plánování, územní plán, vznik, dotčené orgány.

TITLE

Territorial arrangements as a part of activity of municipality and region

ANNOTATION

This thesis deals with zoning planning as part of the community and region. Detail focuses on zoning planning and zoning plan. The thesis is divided into five main parts.

The first two sections relate to history of public service and then in relation to zoning planning. The next two sections already deal with the zoning planning and creation of zoning according to the respective authorities. In the final section are the views, recommendations and points of interest arising from the various amendments of act.

KEYWORDS

Public administration, urban planning, land use plan, formation, the authorities.

OBSAH

ÚVOD	11
1 POHLED Z HISTORIE	13
1.1 Historie veřejné správy	13
1.1.1 Vývoj veřejné správy v letech 1848 – 1918	13
1.1.2 Vývoj veřejné správy v letech 1918 – 1939	15
1.1.3 Veřejná správa v období okupace (1939 – 1945)	17
1.1.4 Londýnské státní zřízení a vznik národních výborů	18
1.1.5 Národní výbory v letech 1945 – 1947	18
1.2 Historie stavebních předpisů v českých zemích	19
1.2.1 Regulace stavby měst, regulační plány	21
2 NOVODOBÝ VÝVOJ	24
2.1 Státní správa v letech 1948 – 1989	24
2.1.1 Ústava z roku 1948	24
2.1.2 Krajské zřízení	24
2.1.3 Zákony o národních výborech z roku 1954	25
2.1.4 Ústava z roku 1960 a nový zákon o národních výborech	26
2.1.5 Vývoj samosprávy po roce 1989	29
2.2 Proměna a vývoj měst na přelomu 19. a 20. století	32
2.2.1 Novodobé urbanistické koncepce	32
2.2.2 Města 20. století	32
2.2.3 Soudobé město a osídlení	34
3 SPEKTRUM ČINNOSTI ÚŘADŮ	36

3.1	Státní zřízení	36
3.2	Veřejná správa	36
3.2.1	Státní správa	36
3.2.2	Územní samospráva	38
3.3	Územní plánování v České republice	41
3.3.1	Výkon veřejné správy ve věcech územního plánování a stavebního řádu	41
3.3.2	Činnosti dotčených orgánů se dotýkají tří základních oblastí	44
4	VZNIK A PLATNOST ÚZEMNÍHO PLÁNU OBCE	46
4.1	Nástroje územního plánování	47
4.2	Pořizovatelem územně plánovací dokumentace pro obec je	49
4.2.1	Obecní úřad obce s rozšířenou působností	49
4.2.2	Obecní úřad	49
4.3	Územní plán	50
4.3.1	Vymezení územního plánu	50
4.3.2	Pořizování územního plánu	52
4.3.3	Fáze pořizování územního plánu	53
4.3.4	Platnost stávajících územních plánů a urbanistických studií	57
4.3.5	Úprava územního plánu sídelního útvaru a územního plánu obce	58
5	PŘEHLED PRÁVNÍCH ÚPRAV	59
5.1	Nové právní úpravy	60
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM LITERATURY	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	69

ÚVOD

Za téma své bakalářské práce jsem si zvolil Územní plánování jako součást činnosti obce a regionu. Toto téma jsem si vybral proto, že mě zajímalo, jak územní plánování samotné, tak i ve vztahu k obecním a jiným orgánům a zároveň jsem se chtěl dozvědět více o dané problematice.

Zvolené téma má svoje opodstatnění v tom, že územní plán nemůže vzniknout jako pouhý dokument „z ničeho“. Je třeba, aby byl příslušnými osobami vymyšlen a určen neboli vymezen a posléze příslušnými orgány schválen a uveden do praxe. Právě zde hraje svoji úlohu obec a region. Územní plánování jako činnost a územní plán jako zřizovací dokument mají nezastupitelnou úlohu při stavebním rozmístění v daném území. Nejedná se ovšem jen o plochy zastavěné, ale i o plochy nezastavěné, tedy o volná prostranství, které na zastavění teprve čekají nebo jsou do budoucna využívány jiným způsobem a pro jiné účely.

Cílem mé bakalářské práce je především snaha o objasnění problému tvorby územního plánu a celkově územně plánovací dokumentace, a to v souvislosti s orgány a jejich pravomocemi a možnostmi zasahovat do zmíněné problematiky.

Práce je rozdělena do pěti hlavních částí a jednotlivých podkapitol. První kapitola je zaměřena na historii veřejné správy od roku 1848. V důsledku své rozsáhlosti jsem se blíže zaměřil na jednotlivé období a k nim vztahující se reformy. Ve vztahu k územnímu plánování poté tato kapitola pojednává o počátcích různých druhů předpisů, a to nejen stavebních. Je zde blíže charakterizována regulace stavby měst od středověku až do 19. století. Druhá kapitola je svým obsahem velmi blízká kapitole první. Navazuje na ni jak svým časovým rozsahem, tak i obsahem. Veřejná správa je zde vysvětlována od roku 1948 až do blízké podoby současnému stavu. Velká část je věnována národním výborům. Kromě veřejné správy se zde zaměřuji na další vývoj měst od přelomu 19. a 20. století. Přes poválečný stav se dostávám až k soudobému osídlování.

Třetí část je charakteristická členěním veřejné správy na jednotlivé stupně - státní správu a samosprávu. Je zde nejprve vymezeno konání orgánů v běžné činnosti s výčtem jejich zástupců a později i ve vztahu k územnímu plánování. Jaké pravomoci náleží jednotlivým orgánům, a jak se s rozsahem své svojí působností mohou podílet na územním plánování. Čtvrtý bod mé práce je zaměřen již přímo na územní plánování a na tvorbu

územního plánu. Jsou zde specifikovány cíle a nástroje územního plánování, ale třeba i jednotlivé fáze při pořizování územního plánu. Pátá a poslední kapitola je přehledem zajímavostí, o kterých samotný občan třeba ani neví, ale zároveň jsou pro něho důležité a mohou významným způsobem ovlivnit jeho život. Zmíněny jsou i některé právní úpravy atd.

1 POHLED Z HISTORIE

1.1 Historie veřejné správy

Historie veřejné správy je důležitý bod pro následný novodobý vývoj nejen veřejné správy, ale i územního plánování. Je tedy dobré se o ni zmínit a seznámit se s počátky, které položily základ dalšímu vývoji a formování na obou zmíněných úrovních.

1.1.1 Vývoj veřejné správy v letech 1848 – 1918

Veřejná správa se vyvíjela v řadě období, na které působilo mnoho vlivů i politických režimů.

Veřejná správa v období neoabsolutismu

Základy, z nichž vyšel moderní systém veřejné správy, sahají do poloviny 18. století. Změny v tomto směru byly zahájeny v období vlády Marie Terezie a pokračovaly i za jejich nástupců. Nejvíce dotčena byla soustava ústředních orgánů, což souviselo s procesem centralizace monarchie. Stranou však nezůstali ani složky nižší, na úrovni zemí. K nové organizaci ústředních orgánů státní správy došlo 17. 3. 1848 na základě Nejvyššího rozhodnutí. Ústřední orgány tzv. dikasteria byly nahrazeny resortními ministerstvy (války, financí atd.). V srpnu roku 1850 byla odpovědnost ministrů zrušena a stali se pouhými výkonnými úředníky císaře.

Přeměny v územní správě se začaly projevovat v roce 1849. Byla vyhlášena tzv. Stadionova ústava. Na ní navázalo císařské rozhodnutí z června 1849, jímž byla upravena organizace veřejné správy.

Státní správa byla vytvořena na úrovni zemí, krajů a okresů. V této době země patřily mezi hlavní články správy, změnu nebo-li reformu zavedl až ministr vnitra Alexandr Bach, který naopak učinil ze zemí jeden z hlavních článků správy, zatímco význam krajů poklesl.

V první polovině 50. let leželo těžiště státní správy v krajích. Reformou v roce 1855 bylo postavení krajů omezeno. Největší rozsah působnosti jim byl zachován v oblasti daňové. V čele krajského úřadu stál představený a jeho zástupcem byl krajský komisař. Existence

krajů a krajských úřadů byla nakonec zrušena v důsledku jednotlivých reforem, ze kterých vyplývalo, že veřejná správa stále více zatěžována. Zrušení proběhlo nejdříve na Moravě v roce 1860 a v Čechách definitivně až v roce 1868.

Nejnižší články politické správy představovaly okresy a správa byla vykonávána okresními hejtmanstvími. Do působnosti hejtmana spadala většina agendy státní správy.

Téměř nejdůležitějším výsledkem revolučních změn v roce 1848 bylo zrušení poddanství a s tím spojené postátnění veškerého výkonu soudnictví a politické správy. Zmizel tak i rozdíl mezi svobodnými městy a venkovskými obcemi. Bylo nutné, aby se obce osvobodily ze svazků vrchnostenských a získaly i nezávislost na státní moci. Z tohoto poté plynulo, že územní svazky mají přirozená práva. Rozlišovaly se obce místní a tzv. obce vyššího druhu tj. okresní a krajské. Působnost byla rozčleněna na přirozenou a přenesenou. U místních obcí prováděl rozhodnutí starosta a u vyšších příslušné orgány politické správy, tj. okresní hejtmani či krajské prezidenti.

Veřejná správa v konstituční éře

S pádem Bachova režimu je spojen vznik nové éry, která byla založena na základě vydání tzv. říjnového diplomu v roce 1860. Panovník zde prohlašoval, že moc bude vykonávat ve shodě s vůlí institucí, vycházejících z historických základů.¹ V únoru 1861 byla vydána ústava, jejíž působnost se vztahovala již na celou monarchii. Prosincovou ústavou z roku 1867 byla dovršena přeměna v konstituční monarchii. Na základě zákona z roku 1867 o odpovědnosti ministrů, kteří jsou odpovědní parlamentu, se stávají ministerstva v čele s ministrem nejvyšším orgánem státní správy.

Záhy po přijetí prosincové ústavy v květnu 1868 došlo k reformě politické správy, která fungovala na úrovni zemí a okresů a odstraněny byly i poslední zbytky krajské správy. Základním stupněm státní správy byly okresy a orgány státní správy se stala okresní hejtmanství, která nahradila starší tzv. smíšené úřady. Zmíněná reforma z května 1868 stanovila oddělení soudnictví od správy.

Od počátku 60. let probíhaly změny i na úrovni územní samosprávy. V roce 1862 byl vydán říšský obecní zákon, kterým byla rozdělena působnost obcí na samostatnou

¹ MATES, P. Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989. 1. vyd. Vysoká škola ekonomická. Praha, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7, str. 8

a přenesenou, dále pak vymezena základní struktura orgánů obcí a vztah mezi státní správou a obcemi. Obec byla i nadále chápána jako prvek tvořící základ státu. Do samostatné působnosti patřila zejména správa vlastního jmění, péče o bezpečnost, mravnostní policie a další. Okruh přenesené působnosti byl stanoven jednotlivými zákony říšskými a zemskými. V samostatné působnosti měly orgány státní správy oproti přenesené působnosti jen omezené pravomoci kontroly a dohledu.

Po vydání prosincové ústavy z roku 1867 došlo sice formálně k jistému rozšíření zákonodárné působnosti zemí, ale tento posun nebyl nějak významný.

1.1.2 Vývoj veřejné správy v letech 1918 – 1939

Veřejná správa po vzniku Československé republiky

První zákon nově vzniklého československého státu byl publikován pod č. 11/1918 Sb. Nejvyšším orgánem moci se stal Národní výbor v Praze, který vznikl v roce 1916 s úkolem chránit národní zájmy. Reorganizován byl pak v roce 1918. Národní výbory si v krátké době dokázaly podřídit většinu veřejné správy. Národní výbory vznikaly i v dalších městech (Brno, Ostrava) a v obcích a okresech. Koncem roku 1918 dochází k jejich zrušení v důsledku nesouladu se záměry vlády a parlamentu. V jisté podobě se zachoval pouze Národní výbor v Praze a po svém rozšíření byl přejmenován na prozatímní Národní shromáždění. Národní výbor přijal prozatímní ústavu (zák. č. 37/1918 Sb.), kterou byla upravena soustava nejvyšších orgánů státní moci, kterou tvořilo Národní shromáždění, prezident republiky a vláda. Ústředními orgány státní správy se stala jednotlivá ministerstva.

Na úrovni samosprávy byl přijat zák. č. 75/1919 Sb., který se týkal voleb do obcí. Novela obecního zřízení byla přijata jako zák. č. 76/1919 Sb. Zakotvila nový systém obecních orgánů a to obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu a komise. Obce nadále vykonávali, jak vlastní, tak i přenesenou působnost.

Reforma veřejné správy z roku 1920

Nová reforma, na které se začalo pracovat již v roce 1918, měla vycházet z republikových představ, tj. měla zajistit demokracii ve složení a fungování orgánů územní správy, zajistit řešení poměru mezistátní správou a samosprávou atd. V průběhu tvorby probíhala spousta diskusí a předkládaly se různé návrhy a varianty řešení. Problém byl

především v okolnostech politických. Strany s oporou v zemích prosazovaly jejich ponechání a naopak pro zřízení ešich správních jednotek byly strany, které se orientovaly spíše celostátně, a kterým by vyhovovalo centralistické uspořádání.

Konečná podoba reformy rušila země, ale současně se jejich určitá rezidua zachovala. Nový systém místní správy upravoval zákon o zřízení župních a okresních úřadů č. 126/1920 Sb., který byl přijat současně s ústavou v únoru 1920. Veřejnou správu upravovala ústava (zák. č. 121/1920 Sb.). Státní správu vykonávali prezident republiky, vláda a ministerstva.²

V návaznosti na zák. č. 126/1920 Sb. byla vydána řada dalších předpisů, jimž měla být realizována reforma správy.

Reforma veřejné správy v roce 1927

Oblast státní správy zůstala v podstatě beze změn na základě toho, že župní zákon nebyl v českých zemích uveden (pouze na Slovensku).

V roce 1926 byl vypracován návrh správní reformy, který představoval novou koncepci místní správy. Po bouřlivých diskusích byl nakonec v červenci 1927 schválen jako zák. č. 125/1927 Sb. o organizaci politické správy. Podle toho zákona se republika dělila na země a okresy. V zemích vykonávaly správu zemské úřady a v okresech okresní úřady.

V čele zemských úřadů stáli zemští prezidenti, dále bylo ustanoveno zemské zastupitelstvo, které si ze svého středu volilo zemský výbor. Zemský úřad zabezpečoval výkon státní správy v rozsahu stanoveném zákony.

Okresy měly ve svém čele hejtmany jmenované ministrem vnitra. Další orgány jsou podobné jako u zemí.

V této podobě fungovala veřejná správa po zbytek existence první republiky bez zásadnějších změn.

Veřejná správa v období druhé republiky

Pro období mezi Mnichovem a okupací Československa (říjen 1938 – březen 1939) bylo příznačné, že došlo k odklonu od demokratického režimu první republiky.

² MATES, P. Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989. 1. vyd. Vysoká škola ekonomická. Praha, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7, str. 15

Na základě tzv. zmocňovacího zákona (zák. č. 330/1938 Sb.) přestalo být Česko-Slovensko parlamentní republikou, protože nejdůležitější pravomoc parlamentu, kterou bylo přijímání zákonů, byla přenesena na výkonnou moc. Prezident republiky měl oprávnění po dobu dvou let vydávat dekrety, jimiž mohl měnit ústavu.

Oblast územní správy reagovala na situaci, kdy zůstalo sídlo okresu mimo hranice republiky z důvodu okupace. Správa takového okresu musela být předána hejtmanovi sousedního okresu.

Na základě nařízení schváleného vládou na počátku února 1939 se zřídila instituce obecních tajemníků, kteří měli převzít tzv. přenesenou působnost obcí, mohli také zasahovat do oblasti samostatné působnosti.

1.1.3 Veřejná správa v období okupace (1939 – 1945)

Dne 15. 3. 1939 došlo k okupaci českých zemí a následujícího dne vydal Hitler výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Výkonná moc byla svěřena veliteli říšské armády, dle jeho rozkazu byly všechny součásti veřejné správy povinny pokračovat ve své činnosti. Zasahování vojenské správy do výkonu protektorátní administrativy se projevovalo i sesazováním českých starostů v řadě měst a obcí a na jejich místa byli jmenováni němečtí komisaři. Měsíc po březnové okupaci nastoupil svůj úřad říšský protektor.

V čele tzv. oberlandrátů stáli vrchní zemští radové, kteří hráli důležitou roli v oblasti místní správy. Celkem bylo na území protektorátu vytvořeno 19 oberlandrátů, jejichž území bylo tvořeno třemi až pěti okresními hejtmanstvími. Vrchní zemští radové byli jmenováni protektorem. Opatřením protektora došlo v květnu 1942 ke zrušení řady úřadů oberlandrátů, které nahradil vedoucí okresní hejtman.

Na územní samosprávu nemělo vliv pouze odvolávání starostů, ale i rozpouštění obecních zastupitelstev. Postižena byla i správa zemská, která byla roku 1940 rozpouštěna. Stejně dopadly i volené orgány na úrovni okresů.

Zahájení další kapitoly veřejné správy bylo spojeno s jmenováním R. Heydricha zastupujícím říšským protektorem v září 1941. Během roku 1942 byla uskutečněna tzv. Heydrichova správní reforma, jejímž jádrem byla instituce zvaná správa z příkazu říše.

Likvidace obecní samosprávy byla dovršena v závěrečné fázi války. Vládním nařízením č. 51/1944 Sb. byli ve všech větších obcích jmenováni tzv. úředniční vedoucí, kteří převzali pravomoc a působnost starostů.

1.1.4 Londýnské státní zřízení a vznik národních výborů

V Londýně roku 1940 vzniklo tzv. zahraniční prozatímní státní zřízení, které představovalo významnou roli z hlediska státoprávního vývoje Československa. Bylo tvořeno prezidentem republiky, vládou a Státní radou. Státní rada byla zřízena ústavním dekretem prezidenta republiky a vykonávala funkci poradního orgánu. Vláda byla rovněž jmenována prezidentem.

Vydání ústavního dekretu č. 18/1944 Úř. věst. o národních výborech bylo výsledkem několika měsíců trvajících diskusí o uspořádání místní správy po osvobození. Podoba, v jaké byly národní výbory v uvedeném dekretu zakotveny, byla kompromisem, který byl ovšem výhodnější pro komunisty. Na základě dekretu a stanovených voleb měly být na osvobozených územích ustanoveny místní, okresní a zemské národní výbory, coby prozatímní orgány veřejné správy ve všech jejích oborech.³

Ústavní dekret prezidenta republiky č. 1/1945 Sb. definoval mimo jiné národní výbory jako nové orgány státní a veřejné správy a nebylo již nutné hovořit o prozatímnosti národních výborů.

1.1.5 Národní výbory v letech 1945 – 1947

Pravomoci národních výborů, které byly novelizovány vl. nař. č. 44/1945 Sb. stanovovaly, že na osvobozeném území mají být vytvořeny a obnoveny volbami místní, okresní a zemské národní výbory. Místní národní výbory se měly stanovit v každé obci. Vykonávaly poté pravomoc náležející starostům, zastupitelům a radě. V každém okrese se pak zřizovaly okresní národní výbory s působností vykonávání všech veřejných záležitostí.

³ MATES, P. Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989. 1. vyd. Vysoká škola ekonomická. Praha, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7, str. 24

Podobně jako v obcích na ně přecházeli pravomoci a působnosti vykonávané orgány politické správy a samosprávy. Na úrovni zemí se jednalo o zemské národní výbory.

Orgány národních výborů byly tvořeny plénem, radou, předsedou a komisí. Plénum se skládalo ze všech členů národního výboru. Rozhodovacím orgánem byla rada národního výboru. Předseda zastupoval NV navenek. Výkonnými orgány NV se staly stávající obecní, okresní a zemské úřady.

V roce 1946 byly vypsané volby do Ústavodárného národního shromáždění a v souvislosti s tím mělo dojít i k obnovení národních výborů. NV měly být obnoveny podle poměru hlasů, které byly jednotlivým politickým stranám odevzdány v obvodu působnosti příslušného NV pro účely voleb.

Po uskutečněných volbách byla vytvořena nová vláda, která si ve svém programu stanovila za úkol připravit novou ústavu. Komunisté se ve svém přesvědčení o podobě správy rozcházel s projekty národně socialistické strany především v tom, že chtěli zrušit dvoukolejnost územní správy, a jako celek ji chtěli soustřeďovat v rámci národních výborů. Národně socialistická strana na druhou stranu zas počítala s dualistickým pojetím správy. Výsledkem nemohlo být nic jiného než, že do únorového převratu v roce 1948 nebyla ústava přijata a otázka koncepce územní správy zůstala proto otevřenou.

1.2 Historie stavebních předpisů v českých zemích

Většina architektů či urbanistů považuje regulaci výstavby měst za poměrně mladou disciplínu, jejíž počátky se obvykle kladou do doby renesance a používání dnes obvyklých regulačních nástrojů (plány, vyhlášky) až do doby konce 19. století.

Regulace stavby měst však byla řízena již od raného středověku a to poměrně přísnými předpisy, které byly součástí celé soustavy městských práv. Stejně jako zásady práva trestního, rodinného a hospodářského, existovaly i stavební předpisy.

Tyto předpisy byly součástí práva zvykového, to znamená, že se předávaly ústně, v písemné podobě jsou zachovány především v tzv. výrocích (zápisy jednání městské rady, kdy jedno město dávalo odpověď jinému městu v právních otázkách – tzv. tázání se na radu, výklad práva). Soupisy výroků jsou známy především ze 14. století, byla určena města, která dávala právní naučení, např. Praha, Brno, ve věcech horního práva Jihlava. Předpisy platily

ve všech městech a právě písemné záznamy o uplatňování a sjednocování práva příslušných právních městských okruhů jsou důkazem o jeho rozšiřování a dodržování. I když obecně nebyly právní předpisy ve všech městech jednotné, u stavebních předpisů byla zřejmě velká míra sjednocení, a to především v základních otázkách: existence stavebního povolení, stavebních zásad, základních předpisů o dodržování hygieny, bezpečnosti, protipožární prevenci apod. Většina z takto utvořených zvyklostí se stala základem pozdějších stavebních zásad, některé zásady najdeme v oblasti občanského zákoníku či obecně občanských práv.⁴

Již v raném středověku je kladen velký důraz na jistou míru nedotknutelnosti osoby a majetku a na práva jednotlivce v komunitě – právo sousedské (právo stavět na svém pozemku, případně používat ho kromě bydlení i k provozování dalších činností nesmí být na překážku sousedovi).

Tyto zásady kontinuálně přešly do pozdějších kodexů a ze stavebního práva se vytrácejí na přelomu 18. a 19. století, kdy byly zásady sousedského práva nahrazeny veřejným, respektive státním zájmem, který už ovšem nebyl v zákoně vysvětlován.

Stavební předpisy byly zakotveny do městských práv, tedy do písemného kodexu během 16. století a uzákoněny (městská práva přijal zemský sněm jako závazná), kodexy se potom měly povinnost řídit zastupitelé ve všech městech a zřejmě se jimi řídili ve velké míře i ve vesnicích, především v okolí větších měst a to až do roku 1833, kdy byl přijat první stavební řád ve formě podobné současným zákonům. Během 19. století takto byly vydány celkem čtyři stavební zákony. Takto koncipované stavební řády již měl platnost v celé zemi, tj. platily pro města i pro vesnice, případně pro samoty; koncem 19. století byly vydány samostatné stavební řády pro skupiny lokalit (královská města a jejich předměstí, ostatní města, ostatní osady).

⁴ NOVOTNÁ, D. Urbanismus a územní rozvoj. Ústav územního rozvoje. 2005, roč. 8, č. 2. ISSN 1212-0855, str. 7

1.2.1 Regulace stavby měst, regulační plány

Středověk 13. - 16. století

Lokační plány jako záměr vytyčení města jistě existovaly, spíše však ve formě prototypů, které používal jak zakladatel města, tak i lokátor, záměr byl vždy spíše ideový, nešlo o klasický grafický plán, někdy existoval i v listinné podobě.

Při vyměřování nových měst se vždy lokátor snažil, pokud mu to uspořádání terénu dovolilo, o pravoúhlu uliční síť a náměstí o větší rozloze přibližně uprostřed plochy města, zatímco hradební okruh byl nejčastěji okrouhlý a stejný tvar měla i ulička, která hradbou obíhala. Ulička a prostor přiléhající k hradbám mohl být ponechán nezastavěný, stejně tak i prostor parkánu, tj. úseku v mezihradebním pásu, mohl však sloužit (a často také sloužil) jako plocha pro technologicky náročné provozy, které z některého důvodu uváděného v městských právech (nadměrný zápach, odpadní vody, práce s otevřeným ohněm apod.) nemohl být situován v obytných částech.

U menších měst ve výšinné poloze či ve složitém terénu nemusely ani ulice vzniknout, parcely pro domy byly vyměřeny okolo náměstí a sahaly až k uličce okolo hradeb.

Po vymezení náměstí a hlavní uliční sítě se začaly vyměřovat parcely. Již v nejstarších listinách a knihách je zcela jasně stanovena povinnost získání stavebního povolení od konšelů či městské rady a souhlasu sousedů; toto stavební povolení mělo formu ústní – jmenované osoby se zřejmě shromáždily spolu se stavebníkem na staveništi – městské parcele, kde si navzájem sdělily podmínky pro stavbu. Je pravděpodobné, že se mohly za přítomnosti všech jmenovaných, či jen některých, základní míry na parcele vytyčit. Zcela jistě se tak dělo přímo při vyměřování jednotlivých měšťských – stavebních parcel. Parcely pro domy byly vyměřovány přibližně stejným podílem, větší parcely byly nárožní a to pouze v případě, že takovým způsobem byla dána náhrada vlastníkovim nemovitosti za nadměrné opotřebení plotů a zdí projíždějícími povozy. Pokud je nárožní parcela stejně široká jako ostatní, vlastník takové parcely dostával zřejmě náhradu peněžní.

Středověké město muselo být vymezeno na několik století dopředu, lokátor tak musel odhadnout rozvoj města a potřebu další výstavby. Italské Asissi dodnes nezaplnilo plochu vymezenou středověkou hradbou a ponechalo ji pro zahrady, pole a sady, český Nový Bydžov byl vytyčen koncem 13. století jako královské město také velkoryse a ještě v polovině 19. století byla část města používána jako pastvina.

16. století – konec 18. století

U renesančních měst a především měst barokních a klasicistních mohl mít záměr zbudovat, rozšířit či přestavět město již specifickou grafickou podobu.

Regulace výšky objektů či hloubky zástavby byla dána již stavebními předpisy, ale nepřímo, stavby měly být položeny tak, aby respektovaly tři základní zásady sousedského soužití. Při stavbě nového domu nebo opravě starého vůči sousedním stavbám bylo třeba dbát především práva, stáří domů (novější musí respektovat starší) a přirozenosti (např. právo na vzduch, světlo, vodu). Největší důraz byl kladen na právo.

Dále byl stavebník povinen dodržovat bezpečnostní a hygienické odstupy. Maštale, chlívký, hnojiště, záchody, ale i topeniště musely být stavěny v určité vzdálenosti od plotu, respektive sousedova pozemku.

Obširněji se stanovují podmínky pro záchod – převět, a to jak pro jeho nadzemní část, tak pro odpadní jámu. Okna z jednoho domu vedoucí na dvůr souseda byla zakázaná, pokud někdo zákaz porušil, byl soused oprávněn požadovat jejich zazdění.

Při vlastním vymezení parcel a stavbě domů byly podmínky obdobné jako ve středověkých předpisech. Stavebník musel mít stavební povolení vydané konšely, ve větších městech se ke stavebnímu povolení vyjadřoval i městský fysikus (lékař – v dnešní roli hygienika) či stavitel. V Praze byl pro stavební otázky zřízen zvláštní šestipanský úřad, v jiných městech byli na řešení stavebních problémů většinou vybráni 1-2 konšelé, další konšelé pravidelně mívali na starosti osvětlení města, pořádek atd.⁵

19. století

Povinnost pořízení regulačního (polohového) plánu města se objevuje po polovině 19. století (stavební řády z šedesátých a devadesátých let) jako základní podmínka, a to jak pro celek, tak pro jednotlivé čtvrti, především pro nově zakládaná místa. Ve starších předpisech ze začátku 19. století tato povinnost ještě zakotvena není, i když v praxi byly plány jistě pořizovány, první doporučení pro pořízení takových plánů pro každou lokalitu můžeme najít ve stavebním řádu z roku 1864. Do roku 1904 měla mít polohový plán každá obec již

⁵ NOVOTNÁ, D. Urbanismus a územní rozvoj. Ústav územního rozvoje. 2005, roč. 8, č. 2. ISSN 1212-0855, str. 9

pořízený. Regulační podmínky byly již zakotveny přímo v jednotlivých paragrafech zákonů: šířka ulic, výška zástavby, odstupy zástavby, počet podlaží budov v královských městech, v ostatních městech, zákazy umístování provozů znečišťujících životní prostředí do měst a další zákazy. V zákoně však nebylo řečeno, zda tato opatření platí jen pro nově zakládané čtvrti a obce nebo pro jakoukoli stavební činnost, výklad zákona byl proto různý.

Stavební povolení je v těchto typech předpisů již plně institucionalizováno, musí mít písemnou formu s předcházející písemnou žádostí o provedení tohoto správního aktu, většina předpisů již specifikuje i rozsah plánové dokumentace a určuje lhůtu pro vydání povolení a způsob jeho doručování. Ve všech novodobých předpisech je již zakotvena povinnost vystavit potvrzení o vydaném stavebním povolení na stavbě a nutnost určení stavbu provádějícího mistra před zahájením stavby.

2 NOVODOBÝ VÝVOJ

2.1 Státní správa v letech 1948 – 1989

O novodobém vývoji správy se začínám zmiňovat od roku 1948. Poválečné Československo je ve znamení totalitního režimu, který má ve své plné moci komunistická strana.

2.1.1 Ústava z roku 1948

Dva měsíce po únorovém převratu byla schválena nová tzv. ústava 9. května. Původně měla vycházet z principů parlamentní demokracie, ale skutečnost byla taková, že její fungování odpovídalo spíše poměrům, které se vytvořili po převzetí moci komunisty. Ve své formě ústava definovala vládu jako nejvyšší orgán moci vládní a výkonné, který je odpovědný Národnímu shromáždění. Národní výbory byly ústavou vymezeny jako nositelé a vykonavatelé státní moci v obcích, okresech a krajích a jako strážci práv a svobod lidu.

Prezidentem republiky byla jmenována vláda, která se skládala z předsedy, jeho náměstků, ministrů a státních tajemníků. Byla orgánem s tzv. všeobecnou věcnou působností.

Soustavu národních výborů tvořily místní, okresní a krajské národní výbory, kterým byl svěřen výkon veřejné správy ve všech oborech. Místní správa byla závislá na rozhodnutí, dle kterého byly národní výbory povinny dbát nejen zákonů a nařízení, ale také směrnic a pokynů vyšších orgánů. Platila zásada podřízenosti nižšího národního výboru vyššímu a celkově pak orgánům moci vládní a výkonné, zejména ministru vnitra.

Ústava stanovila, že správní soustava republiky je založena na krajském zřízení. Z toho plyne, že se kraje dělily na okresy, ty pak dále na obce.

2.1.2 Krajské zřízení

Zákon č. 280/1948 Sb. o krajském zřízení je prvním z významnějších aktů, pomocí kterých byla provedena ústava ve veřejné správě. Od 1.1.1949 bylo zřízeno 19 krajů, které se dále dělily na 270 okresů. KNV byly podřízeny vládě. Zákon provedl změny ve vnitřním

uspořádání a vzájemných vztazích jednotlivých orgánů KNV. Byla zdůrazněna pozice předsedy, který mohl pozastavit výkon všech rozhodnutí vůči aktům všech ostatních orgánů. Rada KNV byla hlavním výkonným orgánem a odpovídala plně za veškerá rozhodnutí. Komise KNV měly nejčastěji status poradního orgánu.

Koncepce územní správy se od počátku ukazovala spíše nefunkční. Snaha o zlidovění měla za následek neobornost ve výkonu státní správy. Zrušení samosprávy zapříčinilo pokles zájmu občanů o komunální záležitosti. Od počátku 50. let probíhaly snahy o tzv. aktivizaci národních výborů a jejich spojení s nejšířšími masami pracujících. Žádný z pokusů se neujal.

Ke zvýšení zájmu ze strany veřejnosti měly přispět například veřejné hovory, dále zřizování komisí sestavených nejen z politiků, ale i z občanů atd.

2.1.3 Zákony o národních výborech z roku 1954

Na začátku března 1954 byl schválen ústavní zákon č. 12/1954 o národních výborech a zák. č. 13/1954 Sb. o národních výborech. Definice národních výborů byla založena na pracujícím lidu a nejšířší organizaci pracujících. Toto vymezení bylo spíše ideového zaměření namísto právní normy.

Krom již existujících KNV, ONV, MNV existoval také ústřední národní výbor hlavního města Prahy. Volební období všech NV bylo stanoveno na tři roky. Z hlediska struktury byl národní výbor ztotožněn s plénem a ostatní složky (rady, odbory atd.) se staly jeho výkonným orgánem. Bylo stanoveno, že národní výbory jsou řízeny vládou a národní výbor nižšího stupně je řízen vyšším a jemu také odpovídá.

Základní centralistická koncepce územní správy zůstala prozatím nezměněna, tudíž prvky samosprávy se v ní neobjevovaly.

Na základě zákona č. 13/1954 Sb., ze kterého vycházela třístupňová soustava národních výborů (místní, okresní a krajská) byly dále zavedeny národní výbory městské a obvodní. Zvláštní statut měla opět Praha, kde působil ústřední národní výbor hlavního města, který byl na stejné úrovni s KNV.

NV byly prezentovány jako orgány lidové správy. O zásadních otázkách mělo tedy rozhodovat plenární zasedání. Členové národního výboru působili i v komisích. Působnost komisí nebyla nějak zvlášť vymezena, zabývala se sledováním činnosti výkonných složek,

projednávala stížnosti občanů atd. Rozhodovací pravomoc zde však chyběla. Hlavním výkonným orgánem zůstává ovšem rada, která byla volena plénem národního výboru.

Jak jsem se již zmínil, tak NV byly podřízeny národnímu výboru vyššího stupně, resp. KNV vládě. U výkonných orgánů platila zásada dvojí podřízenosti, z toho vyplývá, že podléhaly jak svému národnímu výboru, tak i příslušnému výkonnému orgánu NV vyššího stupně, popřípadě vládě.

První přímé volby národních výborů se konaly v roce 1954. V porovnání s dnešní dobou se těchto voleb zúčastnilo neskutečných 99,2 % oprávněných voličů.

Během 50. let pokračoval trend likvidace obcí, zahájený v souvislosti s odsunem Němců a osídlováním pohraničí. Rušily se tak historické vazby a vytvářely se pro občany nové komunity, které byly neznámé a občané ztráceli zájem o dění a samotný výkon správy se vzdaloval a dostupnost orgánů byla stále horší.

V průběhu druhé poloviny 50. let byla učiněna řada pokusů o oživení činnosti NV a rozšíření jejich působnosti zejména v oblasti hospodaření. Tížený úspěch se ovšem nedostavil, a proto veškeré potíže a nedostatky, mezi které patřil především zájem občanů o veřejné záležitosti stále trvaly.

V roce 1957 se poté konaly druhé volby národních výborů.

2.1.4 Ústava z roku 1960 a nový zákon o národních výborech

Koncem 50. let se začaly v hospodářství projevovat vážné strukturální problémy. V závislosti na tom byly stanoveny principy, podle nichž již byl vybudován socialismus a zároveň byl zahájen přechod ke komunistické společnosti. Toto mělo splňovat ideová východiska reformy veřejné správy. Z hlediska národních výborů by se mělo jednat o společenské organizace pracujících, jejichž prostřednictvím by se měli občané podílet na řízení státu.

Na základě zákona č. 36/1960 Sb., bylo uzákoněno nové územní rozčlenění státu. Spočívalo to pouze v redukci krajů, jejichž počet se snížil na 10 a okresů, těch zůstalo 109. Nové rozdělení státu narušilo některé vazby uvnitř regionů, a v důsledku toho poté došlo k oslabení tradičních center mezi které patřily i Pardubice, dále například Zlín a Olomouc. Dále pokračovala postupná likvidace historických obcí.

Národní výbory byly znovu definovány v zákoně č. 65/1960 Sb. jako nejširší organizace pracujících, orgány státní moci a správy v krajích, okresech a obcích. Zákon přinesl nové úpravy, mezi které patří především zvýraznění postavení komisí národních výborů a tzv. demokratický centralismus. Národní výbory oplývaly značnou působností v oblasti hospodářské a při zajišťování místních potřeb. Pod jejich správou spadaly jak školy, tak i výrobní podniky, sociální a další instituce.

Hlavním orgánem NV se stalo plénum, které se skládalo ze všech poslanců. Výkonným orgánem se stala rada, která zásadně rozhodovala ve sboru. Výrazná změna nastala u komisí, a to jak v postavení, tak i ve funkci. Komise byly nejen iniciativními a kontrolními, ale současně také výkonnými orgány NV i s rozhodovací pravomocí. Funkce odborů spočívala v přípravě podkladů pro výkon pravomocí a působností volených orgánů, dále pak i v zajišťování jejich rozhodnutí atd.

Koncem května 1960 byl přijat zákon o národních výborech a o pár měsíců později byla vydána nová ústava (ústavní zákon č. 100/1960 Sb.). Vláda zde zastupovala funkci nejvyššího výkonného orgánu státní moci a měla již přesně stanovený okruh své působnosti.

V roce 1967 je přijata již v pořadí třetí úprava národních výborů (zák. č. 69/1967 Sb.), a to hlavně v důsledku nefunkčnosti předchozích dvou. Národní výbory by měly vyvíjet svou činnost ve spojení s občany a jejich organizacemi. Tato myšlenka opět zůstává jen ve formě „přání“. NV patřily mezi hlavní orgány, které vykonávaly státní správu v území. Dále existovaly ovšem i jiné orgány, kterým zvláštní orgány svěřovaly výkon správy. Jednalo se o tzv. dekoncentráty, mezi které patřily např. okresní a krajské finanční správy atd.

V roce 1968 byl přijat ústavní zákon č. 143/1968 Sb. o československé federaci, který byl v dalších letech vícekrát novelizován. Nejvyšším orgánem byla opět vláda, a to jak federální, tak i republiková. Působnost v oblasti správy byla rovnoměrně rozdělena mezi federaci a republiku. Komplikace vznikla pokud šlo o výkon státní správy, kterou mohla i v oblasti výlučné působnosti federace zajišťovat nejen federální vláda a ministerstva, ale také republikové orgány (včetně národních výborů), jestliže byly jejím výkonem pověřeny.⁶

⁶ MATES, P. Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989. 1. vyd. Vysoká škola ekonomická. Praha, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7, str. 33

Pokus o decentralizaci veřejné správy z hlediska působení a vyvíjení aktivity ze strany občanů se ukázal jako neúspěšný.

Středisková obec byla nově zavedená kategorie, která vznikla v roce 1982 a jejímž úkolem byla integrace malých obcí do větších celků a tím zlepšení řízení ekonomických i sociálních procesů.

Z pohledu rozsahu působnosti vypadalo rozdělení NV následovně:

- MNV se soustřeďovali na zajišťování životních potřeb a funkcí v menších obcích,
- ONV byly těžištěm státní správy ve všech úsecích, jež byly svěřeny NV např. správa škol a školských zařízení atd.
- KNV se měly zaměřovat především na koncepční otázky a plánování regionu.

Zákon z roku 1967 rozděluje oblast tzv. samostatné působnosti NV, kam patří především péče o životní prostředí, bydlení, správa majetku atd. a ostatní („nesamostatné“) působnosti. V období normalizace územní samospráva nemohla dost dobře fungovat, protože bylo stanoveno, že se musí řídit vládními usneseními stejně jako tam, kde byla vykonávána státní správa, což způsobovalo, že jejich samostatnost mohla být kdykoli omezena a eliminována.

Na základě neúspěchu jednotlivých úprav z pohledu komisí bylo jejich postavení a působnost odlišně koncipovány. Začaly fungovat jako orgány iniciativní, kontrolní a výkonné. Právní úprava národních výborů náležela do působnosti tehdejších zákonodárných sborů republiky, tj. národních rad. Obecně byla uplatňována zásada tzv. dvojí podřízenosti, která ovšem naplatila pro komise.

Snaha o reformu místní správy v období tzv. pražského jara v roce 1968 byla zmařena srpnovou okupací a následným procesem normalizace 70. let. Pokus o územní autonomii byl jen sebemenší byl označen jako politicky pochybný. Pro toto období bylo typické oslabování obcí a naopak posilování významu větších celků. Cíl, kterým bylo zlepšení výkonu správy, nebyl dosažen a zároveň se správa stala pro občany hůře dosažitelnou.

80. léta byla poznamenána ekonomickým a politickým úpadkem režimu. Zamýšlené reformy počítali s rolí občana podílejícího se na činnosti v oblasti územní správy, to však bylo podmíněno strukturální změnou, na kterou se v tehdejší době ani nepomýšlelo. Reformy

na úrovni ústředních orgánů se vyčerpávaly bezvýznamným zřizováním nových orgánů a s tím souvisejícím přesunem kompetencí mezi nimi. Způsob fungování zůstal nedotčen.

2.1.5 Vývoj samosprávy po roce 1989

Plánovaná reforma veřejné správy měla vycházet ze zrušení celé soustavy národních výborů. Zákonem České národní rady č. 425/1990 Sb. bylo zrušeno sedm dosavadních krajských a 75 okresních národních výborů, které nahradilo 73 nových okresních úřadů. Tyto územní správní úřady měly vykonávat pouze státní správu.

V čele okresního úřadu stál přednosta jmenovaný vládou. Většina kompetencí týkajících se státní správy byla převzata od národních výborů.

V dalších diskusích o možném postupu reformy se odrážela nejen odborná hlediska, ale i politické zájmy. Existovaly různé názory jednotlivých politických stran s ohledem na posílení samosprávných prvků ve veřejné správě. Otázkou bylo, zda je posílení samosprávných prvků vůbec žádoucí a pokud ano, tak kolik nových celků by mělo být zřízeno.

Na základě zákona č. 347/1997 Sb. z roku 1997 nakonec mělo být v první fázi vytvořeno 14 nových správních celků (13 krajů a Praha) a později pak zrušeny okresní úřady, které byly součástí stejného procesu, ale uvedený zákon se o tomto problému již nezmiňuje.

V roce 2000 bylo v České republice obnoveno krajské zřízení. Svoji podobou se blížily ke krajům z let 1949 – 1960. Vznik krajů vyžadoval důkladnou přípravu i po stránce právní.

Současná podoba krajů, a také jejich orgánů, vycházela ze zákona č. 129/2000 Sb. o krajích. Z hlediska toho zákona krajům náleží určité vymezení, dále pak stanovení hlavních úkolů a určení působnosti, které se dělí na sféru samostatnou a přenesenou.

Z orgánů kraje náleží největší význam zastupitelstvu. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel v příslušném kraji, může jich být 45, 55 a nebo 65. Pravomoc zastupitelstva se pohybuje ve sféře samostatné působnosti kraje. Do této činnosti patří schvalování krajského rozpočtu, dále pak územně plánovací dokumentace pro kraj atd.

Dalším krajským orgánem odvozeným od zastupitelstva je rada kraje. Rada kraje je výkonným orgánem kraje v oblasti jeho samostatné působnosti. Počet členů v radě je závislý opět na počtu obyvatel. Konkrétně pak na hranici 600 000 obyvatel. Když je obyvatel v kraji

méně, pak je v radě 9 členů. V případě, že je obyvatel více, pak se jedná o 11 členů. Pravomoc rady zahrnuje kontrolu hospodaření kraje, řízení krajského úřadu (v samostatné působnosti) atd. Hejtman jako člen rady kraje má řadu pravomocí, mezi které patří zejména podepisování právních předpisů kraje, reprezentování kraje navenek a také jednání jménem kraje v rozsahu zmocnění zastupitelstvem a radou.

Zastupitelstvo kraje je povinno si zřídit výbory jako iniciativní a kontrolní orgány. Obligatořně jsou stanoveny výbory finanční, kontrolní, pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Výbor pro národnostní menšiny je zřízen v případě, žije-li v daném kraji minimálně 10 % obyvatel jiné, než-li české národnosti. Rada může pak pro plnění svých úkolů vytvářet komise.

Nad samostatnou působností kraje dohlíží ministerstvo vnitra ve spolupráci s věcně příslušnými ministerstvy a ústředními správními úřady. Je nutno respektovat pravomoci krajů. Výkon přenesené působnosti kraje se nachází pod kontrolou věcně příslušných ministerstev a dalších ústředně správních úřadů.

V roce 2000 se uskutečnily první volby do krajských zastupitelstev, která si vzápětí na to zvolila rady, hejtmany a příslušné další orgány. Zákon č. 132/2000 Sb. přiděloval krajům konkrétní pravomoci v jednotlivých oborech správy. Tyto pravomoci byly převedeny z působností jednotlivých ministerstev, školských a okresních úřadů. Kraje tímto získaly kompetence v devíti oborech správy, a to ve školství; kultuře; sociálním zabezpečení; stavebním řízení, územním plánování a regionálním rozvoji; zdravotnictví; vnitru; zemědělství, myslivosti, rybářství a vodním hospodářství; dopravě a na závěr v životním prostředí.⁷

K vymezení působnosti kraje na úrovni státní správy a samosprávy se zmiňují dále v bodě s názvem Kraje.

Ve druhé fázi reformy bylo z obecného hlediska cílem prohloubení decentralizace, tedy přesun kompetencí na kraje a obce. V roce 2000 byl schválen zákon č. 147/2000 Sb. o okresních úřadech, dle kterého měla činnost okresních úřadů skončit k 31. prosinci 2002.

⁷ JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z., DOBEŠ, J: Dějiny správy v českých zemích. Praha: Lidové noviny 2005. ISBN 80-7106-709-1, str. 484

Následné zrušení okresních úřadů znamenalo přesun kompetencí na obce, v menší části pak na kraje a výjimečně na jiné orgány státní správy.

V souvislosti s touto reformou vzniká nová kategorie obcí. Místo 76 okresních úřadů bylo ustanoveno 205 obcí s rozšířenou působností. Působnost těchto obcí v sobě obsahovala evidenci obyvatelstva, vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů, vydávání řidičských průkazů, ochrana životního prostředí a mnoho dalších.

Po roce 1989 byla v Československu obnovována obecní samospráva. Na začátku změny stojí ústavní zákon Federálního shromáždění č. 294/1990 Sb. Hlavním znakem zákona bylo opětovné oddělení státní správy od samosprávy, jejímž základem se měla stát právě obec.

Základním orgánem je obecní zastupitelstvo, které řeší nejvýznamnější otázky samostatné působnosti. Výkonným orgánem je rada, která je odpovědná zastupitelstvu, které si ji zvolí. Skládá se ze starosty, místostarosty a radních. Rada se nevolí v obcích, kde je počet členů zastupitelstva menší než 15. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od velikosti obce. V Praze se můžeme setkat až se 70 zastupiteli.

Starosta zastupuje obec navenek a podepisuje právní předpisy vydané obecními orgány. S ohledem na komise je nutno zřídit komise finanční a kontrolní.

Mezi kompetence v oblasti samostatné působnosti můžeme zařadit rozvoj obce, hospodaření s finančními prostředky, vyhlášení místního referenda, zřizování a rušení obecní policie atd. Přenesenou působnost obcí stanovuje zákon. Může například zmocnit radu k vydávání různých nařízení.

Územní samospráva nemůže v oblasti samostatné působnosti podléhat orgánům státní správy a ani nižší stupeň samosprávy není podřízen stupni vyššímu. To ovšem neznamená, že územně správní celky nepodléhají kontrole. Do doby zrušení okresních úřadů to byly právě ony, kdo měly pravomoc provádět kontrolu a poté přešla na ministerstvo vnitra. V roce 2000 došlo k jedné důležité změně. Orgány dozoru měly za úkol pouze vyhledávat nezákonnosti v činnosti obecní a krajské samosprávy s tím, že případné řešení náleželo již pouze obecním soudům nebo Ústavnímu soudu.

Ve výkonu přenesené působnosti podléhá samospráva nadřízeným orgánům státní správy.

K působnosti obce na úrovni samosprávy a státní správy se v krátkosti vracím i v bodě s názvem Obce.

2.2 Proměna a vývoj měst na přelomu 19. a 20. století

2.2.1 Novodobé urbanistické koncepce

Vyvíjející se proces urbanizace byl spojen se stálým růstem měst. Zároveň rostl i počet obyvatel a velká města se stávala metropolemi s rozsáhlým urbanizovaným zázemím. Metody plánování byly doposud založeny na stylových prostorotvorných a kompozičních principech, které ovšem již nemohly být v nové situaci měst účinné a na tomto základě vyvstala potřeba nových koncepčních principů. První moderní urbanistické koncepce vznikají na přelomu 19. a 20. století.

Do těchto koncepcí patří lineární město Soria y Maty, zahradní město Ebenezer Howarda a průmyslové město Tonyho Garniera.⁸

2.2.2 Města 20. století

Počátek 20. století je znamením rozmachu vědy a techniky, který je ovšem pozastaven světovou válkou. Po válce dochází k rychlé stabilizaci a dalšímu růstu. Pokračoval růst urbanizace a vznik velkých měst. Velkoměsto se stává výrazným tématem urbanismu ve světě. Problematika města a velkoměsta je předmětem teoretických úvah, návrhů a koncepcí. Mezi hlavní patří otázky přestavby, obnovy a regenerace měst. Hledají se nové koncepce pro měnící se města a osídlení. V souvislosti s tímto je důležitý další vývoj územního plánování a stavebních předpisů.

⁸ KOUTNÝ, J. Moderní urbanistické koncepce: vývoj urbanistických koncepcí. 1.vydání, Bmo 2004, roč. 7, č. 6, str. 6

Funkcionalismus a stavba měst

„Funkcionalismus je architektonický sloh, který lze shrnout jednou větou takto: Forma následuje funkci. Funkcionalistické budovy jsou velice strohé, avšak ne neumělecké. Od konce 20. let do konce 70. let 20. století byl vedoucím architektonickým slohem.“⁹

Funkcionalisté se v oblasti stavby měst zabývali aktuálními otázkami současných měst – hygienické problémy, definování funkcí města atd.

Mezi vůdčí osobnosti patřil Le Corbusier, který byl nejen architektem ale i výtvarníkem a filozofem. Pro budoucí uspořádání měst stanovil čtyři zásady. Snížení hustoty zastavění městských center s ohledem na průchodnost dopravy, dále pak zvýšit hustotu center, což by zapříčinilo vytvoření žádoucích kontaktů. Rozšíření dopravy podmíněné změnou současné koncepce ulic, které nevyhovovaly moderním dopravním prostředkům (metro, auto, tramvaj). Čtvrtou zásadou bylo rozšíření osázené plochy pro dostatečnou hygienu a klid pro práci.

Pozornost byla věnována otázkám funkčního uspořádání města, koncepce zón a zónování města. Ve vznikajících regulačních plánech bylo město členěno na plochy obytné, výrobní, městského vybavení, dopravní a parky a zeleň.

Vyústěním snah o moderní pojetí města byla tzv. Athénská charta z roku 1933, která vyjadřovala zásady funkcionalistického pojetí města a byly zde definovány základní funkce města mezi které patřilo bydlení, práce, rekreace a doprava.

Poválečný rozvoj měst

Do hlavních úkolů po 2. světové válce patřila obnova zničených měst. Jednotlivé země k tomu úkolu přistupovaly odlišně. Západní země zcela přesně nedodržovaly původní strukturu a naproti tomu v socialistických zemích byla často volena forma přesné obnovy původní struktury města.

Rozvoj měst a osídlení v druhé polovině 20. století

Po obnově válkou zničených měst se poválečná stavba zaměřuje na již zmíněné funkcionalistické pojetí rozvoje měst. Vzniká řada městských sídlišť a rozvíjejí se centrální

⁹ Funkcionalismus – Architektura 20. století [online]. [2010] [cit. 2010-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://architektura.ic.cz/funkcionalismus.htm>>

oblasti. Vývoj v socialistických zemích měl určitá specifika, kterými se lišil od západních zemí.

V 60. letech vrcholí technicistní pojetí v architektuře a urbanismu, které je spojeno s futuristickými vizemi. V rozvoji území se stává nejdůležitější otázkou ochrana životního prostředí.

Od 70. let začíná odklon od technicismu a návrat k hledání tradičních hodnot města a jeho prostorového výrazu. Mění se vztah k památkám, zejména v oblasti rekonstrukce sídel. Největším problémem zůstává doprava a její negativní dopady. Urbanizace stále pokračuje, zároveň roste mobilita obyvatel a začíná se projevovat globalizace.

2.2.3 Soudobé město a osídlení

Urbanizace se stává původním rysem rozvoje osídlení. Je spojena jak s ekonomickou úrovní, tak i s industrializací a demografickou revolucí atd. Proces urbanizace se skládá z přílivu obyvatelstva do všech městských center. Po nasycení probíhá suburbanizace někdy až dezurbanizace což je snižování počtu obyvatelstva na administrativním území městských sídel.

Ve velkém měřítku se urbanizace projevuje až na začátku průmyslové revoluce (konec 18. století). Příliv obyvatelstva je dán především přelidněním zemědělských oblastí.

Hlavním posláním města je jeho sídelní a výrobní funkce. Z pohledu sociální geografie obsahuje vývoj měst tři hlavní fáze – předindustriální město, industriální město a postindustriální město. Dnešní město se nachází na hranici města industriálního a postindustriálního.

Pokračují snahy o eliminaci negativních vlivů působících v městském prostředí. V současné době ovlivňují rozvoj měst a osídlení hlavně faktory rozvoje informačních a výrobních technologií, vysoký stupeň urbanizace, mobilita obyvatel, životní způsob, globalizace, rostoucí devastace životního prostředí.¹⁰

¹⁰ KOUTNÝ, J. Moderní urbanistické koncepce: vývoj urbanistických koncepcí. 1.vydání, Brno 2004, roč. 7, č. 6, str. 12

Důležité je ovšem řešení problémů měst, které je závislé na položení si správných otázek. Jde především o regenerace, obnovy, revitalizace a přestavby, prostorové uspořádání měst, dopravy, kvalitu bydlení, akceptování přírodních prvků a mnohé další.

3 SPEKTRUM ČINNOSTI ÚŘADŮ

3.1 Státní zřízení

Česká republika je unitárním státem v čele s prezidentem. Ústavou (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR) je zaručena samospráva obcí a krajů. Podle ústavy je lid zdrojem veškeré státní moci, která je vykonávána prostřednictvím moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Zákonodárná moc náleží Parlamentu České republiky. Parlament je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Moc výkonná se dělí na prezidenta republiky, který je volen parlamentem a dále na vládu, která je vrcholným orgánem. Moc soudní vykonávají v České republice nezávislé soudy prostřednictvím nezávislých a nestranných soudců.

3.2 Veřejná správa

Ústava je hlavním dokumentem, ze kterého vycházejí principy veřejné správy. Podle ústavy jsou základními územními samosprávnými celky obce a vyššími územními samosprávnými celky pak kraje.

Výkonem veřejné správy se zabývá stát (státní správa), subjekty územní samosprávy (obce, kraje), subjekty zájmové samosprávy (např. Česká advokátní komora) a další subjekty (zejména veřejné fondy, nadace).

Od roku 1990 je postupně zaváděn tzv. „smíšený model“ výkonu veřejné správy (státní správy a samosprávy), z čehož v praxi vyplývá, že orgány samosprávy mohou dle příslušného zákona vykonávat některé kompetence státu tzv. státní správu.

3.2.1 Státní správa

Ústřední orgány státní správy

K ústředním orgánům státní správy patří především celá řada Ministerstev. „V České republice působí na tyto ústřední orgány státní správy, v jejímž čele stojí člen vlády:

- Ministerstvo financí
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo životního prostředí a další.¹¹

Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo pro místní rozvoj je ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu, územního plánování stavebního řádu, vyvlastnění a cestovního ruchu atd. Kompletní výčet a doplnění konkrétních věcí je k nahlédnutí např. na internetových stránkách příslušného Ministerstva. Ministerstvo pro místní rozvoj dále zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur. Je také pověřeno správou a řízením některých operačních programů, přes které jsou rozdělovány finanční prostředky ze strukturálních fondů EU.

K ústředním orgánům státní správy v jejichž čele není člen vlády můžeme zařadit Český statistický úřad, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Úřad Vlády České republiky, Český telekomunikační úřad atd.¹² Předsedové zmíněných úřadů jsou jmenováni vládou nebo prezidentem na návrh vlády.

¹¹ HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 17

¹² HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 18

Okresy

Okresy jsou územní jednotky, vymezené zákonem, a to výčtem obcí. Ke konci roku 2002 byla ukončena činnost okresních úřadů. Územím okresů má však svoji územní působnost dosud vymezena řada specializovaných územních orgánů státní správy (např. okresní soudy). Okresy tudíž zůstávají i nadále územní statistickou jednotkou.

3.2.2 Územní samospráva

Do této kategorie můžeme zařadit obce, které jsou základními územními jednotkami samosprávy a kraje, které jsou vyššími samosprávnými celky. Stát může do činnosti samosprávných orgánů vstupovat pouze tehdy, jde-li o ochranu zákonů, a to způsobem, který je definován zákonem.

V České republice existuje 6249 obcí a 14 krajů (stav k 20. 10. 2006).¹³

Kraje

Kraj může mít působnost na úrovni samosprávy. Samostatný zákon o krajích upravuje veškerou činnost krajů. Kraje jsou veřejnoprávními korporacemi, které mají vlastní majetek a příjmy a hospodaří podle vlastního rozpočtu za podmínek stanovených v příslušném zákoně. Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje. Dalšími orgány jsou rada kraje, hejtman, krajský úřad a zvláštní orgány kraje.

Dále pak na úrovni státní správy. Krajské úřady vykonávají státní správu v přenesené působnosti v rozsahu stanoveném zákonem. Krajské úřady kontrolují činnost orgánů obcí při výkonu přenesené působnosti.

Obce

I u obce se setkáváme s působností na úrovni samosprávy. Obce se řídí samostatným zákonem o obcích. Jsou stejně jako kraje veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří s ním podle vlastního rozpočtu. Při respektování stanovených podmínek, kterou jsou dané zákonem, mohou obce nezávisle hospodařit s finančními

¹³ HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 18

prostředky a finančními zdroji, kterými disponují. Území obce je tvořeno jedním anebo více katastrálními územími. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; mezi další orgány obce patří starosta, rada obce, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

Novelou zákona o obcích se od roku 2006 navrácí statut městys. Městys nebo také městečko je typ obce stojící mezi městem a vesnicí. Status městyse nebo městečka uděloval od 13. století panovník, po roce 1918 ministerská rada. Musely mít městský charakter a plnit roli spádového městečka pro okolní vesnice. Status městyse přestal být udělován od roku 1949. V současnosti se stává obec městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Obec, která byla oprávněna užívat označení městys přede dnem 17. května 1954, je městysem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda Poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, od kterého se obec stává městysem. Městys je samostatně spravován zastupitelstvem městyse; dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse.

Městem je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních), ve znění pozdějších předpisů, obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny. K tomuto se musí vyjádřit vláda. Dále obec, která byla městem před dnem 17. května 1954, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda Poslanecké sněmovny obdobně jako u městyse na žádost obce stanoví a zároveň určí den, kdy se obec stává městem. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány města jsou starosta, rada města, městský úřad a zvláštní orgány města.

Mezi statutární města patří Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná a Mladá Boleslav. Statutární města mají právo uspořádat si své poměry vlastní obecně závaznou vyhláškou tzv. statutem, na jejímž základě si mohou rozdělit své území na městské části či obvody. Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány města jsou primátor, rada města, magistrát a zvláštní orgány města. Městská část má obdobné orgány jako obec.¹⁴

¹⁴ HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 19

Orgány (starosta, hejtman atd.), které řídí a spravují příslušnou obec, městys či město nebo statutární město jsou si navzájem velmi blízké a podobné a liší se vykonávanou činností, která plyne například z velikosti daného území, ze struktury a z počtu obyvatel, jak už v dané obci či statutárním městu atd.

Působnost na úrovni státní správy se vyskytuje u obcí také. Vše je stanoveno zákonem a jeho rozsahem, dle kterého orgány obce vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Daný zákon rozlišuje obce podle rozsahu výkonu státní správy na obce se základním rozsahem (všechny obce), obce s pověřeným obecním úřadem (393 obcí) a obce s rozšířenou působností (205 obcí). Na obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zvláštní zákony.

Zvláštní působnost na území hlavního města Prahy

Zvláštní zákon upravuje postavení hlavního města Prahy. Podle něj je Praha současně hlavním městem České republiky, krajem i obcí. Praha je rovněž statutárním městem a proto zákon upravuje i postavení městských částí.

Působnost na úrovni samosprávy je následující. Hlavní město Praha je samostatně spravováno zastupitelstvem, dalšími orgány jsou rada, primátor, magistrát a zvláštní orgány hlavního města.

Postavení městských částí, jejich orgánů a jejich působnost stanoví zákon a Statut hlavního města Prahy v rozsahu odpovídajícím potřebám městských částí. Městská část je spravována zastupitelstvem městské části; dalšími orgány městské části jsou rada městské části, starosta městské části, úřad městské části a zvláštní městské části.

K úplnosti chybí působnost na úrovni státní správy. Zákonem svěřený výkon státní správy zajišťují orgány hlavního města Prahy rovněž v přenesené působnosti.

3.3 Územní plánování v České republice

3.3.1 Výkon veřejné správy ve věcech územního plánování a stavebního řádu

Orgány územního plánování

Působnost ve věcech územního plánování je stavebním zákonem svěřena orgánům obcí, krajů, Ministerstvu pro místní rozvoj a Ministerstvu obrany na území vojenských újezdů.

Z toho orgány obce a kraje vykonávají působnost ve věcech územního plánování jako působnost přenesenou.

Orgány obce

Orgány obce zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území obce, pokud nejsou svěřeny působnosti orgánům kraje nebo dotčeným orgánům.

Mezi orgány obce na úseku územního plánování patří úřad územního plánování (na úrovni obce s rozšířenou působností), obecní úřad, který splňuje kvalifikační požadavky pro výkon činnosti pořizovatele (pořizovatelem je obecní úřad vykonávající územně plánovací činnost), obecní úřad, který nevykonává činnost pořizovatele, zastupitelstvo obce, stavební úřad a rada obcí pro udržitelný rozvoj.¹⁵

Na úseku územního plánování vydává stavební úřad územní rozhodnutí, není-li zákonem stanoveno jinak, a územní souhlas. Dále poskytuje informace pro pořizování územně plánovacích pokladů a územně plánovací dokumentace.

Úřad územního plánování (obec s rozšířenou působností) je dotčeným orgánem v územním řízení, pokud nevydává územní rozhodnutí. Pořizuje v přenesené působnosti územní plán, regulační pln, územně plánovací podklady (územní studii a územně analytické podklady) a vymezení zastaveného území.

Zastupitelstvo obce v samostatné působnosti může rozhodovat o pořizení územního a regulačního plánu, schvaluje také zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu a vydává vymezení zastaveného území.

¹⁵ HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 20

Zvláštním orgánem obcí s rozšířenou působností je Rada obcí pro udržitelný rozvoj území. Může ji zřídit starosta obce s rozšířenou působností se souhlasem obcí v jejím správním obvodu. Rada obcí projednává místně příslušné územně analytické podklady a vyhodnocení vlivů územních plánů na udržitelný rozvoj území a na závěr k nim poté vydává své stanovisko.

Orgány kraje

Orgány kraje zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území kraje. Do činnosti orgánů obcí mohou zasahovat jen v zákonem stanovených případech, a to pouze v záležitostech nadmístního významu. Postupují přitom v součinnosti s orgány obcí.

Krajskému úřadu jsou svěřeny úkoly a činnosti, které souvisejí s pořizováním územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a s vydáváním územního rozhodnutí v případech, kdy si jej na základě zákona vyhradí, a vedení evidence územně plánovací činnosti.

Mezi orgány kraje na úseku územního plánování patří krajský úřad, zastupitelstvo kraje a rada kraje.

Krajský úřad je dotčeným orgánem v řízeních, která se dotýkají více správních obvodů obcí s rozšířenou působností a v územních řízeních o záměrech, která vyžadují posouzení vlivu na životní prostředí. Pořizuje v přenesené působnosti zásady územního rozvoje a v zákonem stanovených případech regulační plán pro plochy a koridory nadmístního významu. Pořizuje územně plánovací podklady nezbytné pro svou činnost.

Zastupitelstvo kraje v samostatné působnosti vydává zásady územního rozvoje.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo je ústředním správním úřadem ve věcech územního plánování. Vykonává státní dozor ve věcech územního plánování.

Ministerstvo pořizuje politiku územního rozvoje a k tomu potřebné územně plánovací podklady, zajišťuje metodickou podporu uplatňování současných poznatků územního plánování a vede evidenci územně plánovací činnosti.

Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany pro území vojenských újezdů vydává územní a regulační plán a projednává územně analytické podklady a územní studie.

Pořizování územně plánovací dokumentace a územně analytických podkladů náleží na území vojenských újezdů újezdnímu úřadu.

Stavební úřady

Stavební zákon člení stavební úřady na obecné, které vykonávají úplnou pravomoc stavebních úřadů, včetně územního rozhodování, na speciální stavební úřady a na vojenské a jiné stavební úřady. Určitá působnost je svěřena též obcím, jejichž obecní úřady stavebním úřadem nejsou.

Stavební úřad na úseku územního plánování vydává územní rozhodnutí a územní souhlas. Na úseku stavebního řádu vede stavební řízení, vydává stavební povolení, vykonává dozor nad zajišťováním ochrany veřejných zájmů, kontroluje plnění povinností vyplývajících ze zákona a provádí další činnosti dle stavebního zákona.

Obecným stavebním úřadem je:

„Ministerstvo, které je ústředním správním úřadem ve věcech stavebního řádu a dále v přenesené působnosti:

Magistrát hlavního města Prahy a úřad městské části hlavního města Prahy určený statutem

magistrát územně členěného statutárního města a úřad jeho obvodu nebo městské části určený statutem

- magistrát statutárního města
- pověřený obecní úřad
- městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006.¹⁶

¹⁶ HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. Brno: Ústav územního rozvoje 2007, str. 22

Speciální stavební úřady vydávají povolení u staveb leteckých, staveb drah a na dráze, staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací, vodních děl a staveb podléhajících integrovanému povolení. Povolení mohou vydat pouze se souhlasem obecného stavebního úřadu.

Působnost stavebních úřadů na území vojenských újezdů, s výjimkou pravomocí ve věcech územního rozhodování, vykovávají újezdní úřady a dále pak Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Zvláštní působnost na území hlavního města Prahy:

Hlavní město Praha je spravováno na základě samostatného zákona (zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze).

Zastupitelstvu hlavního města Prahy je vyhrazeno vydávat územně plánovací dokumentaci pro celé území hlavního města Prahy. Působnost krajského úřadu vykonává v tomto případě Ministerstvo.

Zastupitelstvu městské části je pak vyhrazeno vydávat územní plán pro vymezenou část hlavního města Prahy. Působnost krajského úřadu v tomto případě vykonává Magistrát hlavního města Prahy.

3.3.2 Činnosti dotčených orgánů se dotýkají tří základních oblastí

Do první jsem zařadil problematiku životního prostředí a přírody:

- a) Ochrana životního prostředí,
- b) Ochrana přírody a krajiny,
- c) Ochrana vod,
- d) Ochrana ovzduší,
- e) Ochrana zemědělského půdního fondu,
- f) Ochrana lesa,
- g) Ochrana ložisek nerostných surovin.

Správa se obvykle vykonává na úrovních obcí (měst), krajů, ministerstev případně zvláštních orgánů například správa národních parků, CHKO nebo Česká inspekce životního prostředí a Česká obchodní inspekce.

Do druhé jsem zařadil problematiku urbanizovaného území a civilizační vlivů:

- a) Odpadové hospodářství,
- b) Ochrana veřejného zdraví,
- c) Veterinární péče,
- d) Památková péče,
- e) Doprava na pozemních komunikacích,
- f) Doprava drážní,
- g) Doprava letecká,
- h) Doprava vodní,
- i) Energetika,
- j) Využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

Správa je opět vykonávána na úrovních obcí (měst), krajů, ministerstev a dále se zde můžeme setkat s orgány ochrany veřejného zdraví, veterinární správy, ale i s celními úřady, Policií České republiky, krajskými hygienickými stanicemi, Drážními úřady a Státní energetickou inspekcí.

Do třetí oblasti jsem umístil problematiku bezpečnosti státu a civilní ochrany obyvatel:

- a) Obrana státu,
- b) Civilní ochrana,
- c) Požární ochrana.

Správa je zde opět vykonávána na úrovních obcí (měst), krajů a ministerstev. Kromě těchto úrovní se zde objevuje například i Česká národní banka atd.

4 VZNIK A PLATNOST ÚZEMNÍHO PLÁNU OBCE

Územní plánování je trvalá, soustavná a souhrnná činnost orgánů územního plánování a stavebních úřadů, orientovaná na naplňování cílů a úkolů územního plánování, za použití jeho základních nástrojů, kterými jsou územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace a územní rozhodnutí. Zmíněné nástroje územního plánování se od sebe liší rozdílnou mírou právní závaznosti, postupu i způsobu spoluúčasti správních orgánů a občanů na jejich vytváření.

Územní plánování řeší využití území a zásady jeho uspořádání.

Pod pojmem „využití území“ v územním plánování rozumíme určení, jakým způsobem bude území využito (pro jakou stavbu, činnost či jinou funkci). Pod pojmem „uspořádání území“ v územním plánování rozumíme koncepci využití území, a to v zastavěném území a zastavitelné ploše zejména:

- „způsob zástavby,
- výšku zástavby,
- intenzitu využití pozemku (jak velká jeho část může být zastavěna, udává se v procentech).

V nezastavěném území zejména:

- způsob využití pozemků v krajině, vymezení územních systémů ekologické stability (biocentra, biokoridory), návrh cestní sítě a pod.¹⁷

Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro udržitelný rozvoj území, tj. pro soulad podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnosti obyvatel v území. Chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. S ohledem na ochranu krajiny dbá na hospodárné využívání zastavěného území. Územní plánování usiluje o dosažení souladu veřejných a soukromých zájmů.

¹⁷ *Občan a územní plánování: Práva a povinnosti občanů v oblasti územního plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. s. 2*

Územní plánování by mělo plnit především řadu úkolů různé závažnosti z hlediska své povahy.

Mezi hlavní činnosti můžeme zařadit např. zjišťování a posuzování stavu území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty. Dále pak stanovování koncepcí rozvoje území, prověřování a posuzování potřeb změn v území, udávání pořadí provádění změn v území tzv. etapizace, prověřování a vytváření podmínek v území pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území.

Za zmínku určitě stojí i regulování rozsahu ploch pro využívání přírodních zdrojů, vytváření podmínek pro zajištění civilní ochrany v daném území, vytváření situací v území pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to přírodě blízkým způsobem.¹⁸

Veškeré další informace k uvedeným úkolům jsou blíže určeny a specifikovány v § 19 Stavebního zákona.

4.1 Nástroje územního plánování

NÚP jsou:

- „územně plánovací podklady – ÚPP:
 - územně analytické podklady – ÚAP § 26 až 29 SZ
 - územní studie – ÚS § 30 SZ
- politika územního rozvoje – PÚR § 31 až 35 SZ
- územně plánovací dokumentace – ÚPD:
 - zásady územního rozvoje – ZÚR § 36 až 42 SZ
 - územní plán – ÚP § 43 až 57 SZ
 - regulační plán – RP § 61 až 75 SZ
- vymezení zastavěného území § 58 až 60 SZ
- územní rozhodnutí § 76 až 95 SZ

¹⁸ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), § 19, odst. 1

- územní souhlas § 96 SZ
- územní opatření § 97 až 100 SZ¹⁹

Územní studie - Územní studie řeší problémy, které by mohly významně ovlivňovat využití a uspořádání území, například veřejné infrastruktury a územního systému. Dále navrhuje, prověřuje a posuzuje jejich možná řešení. Pořizovatel pořizuje územní studii v případech, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací, z vlastního nebo jiného podnětu. V zadání územní studie určí pořizovatel její obsah, rozsah, cíle a účel. Územní studie není právně závazná, stavební úřad se od ní může odchýlit, pokud nalezl alespoň rovnocenné řešení.

Regulační plán – Regulační plán řeší uspořádání jedné nebo více ploch v členění na pozemky. Vymezení a využití pozemku je dáno podmínkami plynoucími z Regulačního plánu. Dané podmínky platí mimo jiné i pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury. Je závazný pro rozhodování v území a nejčastěji je vydáván obcí. Stavební zákon může rozlišit Regulační plán vydaný z podnětu nebo na žádost. Náležitosti obsahu regulačního plánu stanoví prováděcí právní předpis.

Územní souhlas – V zákonem stanovených případech může nahrazovat územní rozhodnutí. Je v kompetenci stavebního úřadu. Výše uvedené může platit za určitých okolností, mezi které patří například poměry v území, které se podstatně nemění, záměr, který nevyžaduje nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, záměr nesmí zároveň podléhat posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí. Stavební zákon poté stanoví, pro které případy za splnění uvedených podmínek postačí územní souhlas. Platnost územního souhlasu je 12 měsíců ode dne jeho vydání.²⁰

¹⁹ *Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s. 1

²⁰ *Občan a územní plánování: Práva a povinnosti občanů v oblasti územního plánování*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. s. 4

4.2 Pořizovatelem územně plánovací dokumentace pro obec je

4.2.1 Obecní úřad obce s rozšířenou působností

"Úřad územního plánování" v přenesené působnosti pořizuje vymezení zastavěného území, územní plán a regulační plán pro území obce. Dále pak pořizuje územně analytické podklady a územní studie. Na žádost obce ve svém správním obvodu pořizuje územní plán a regulační plán, případně vymezení zastavěného území.

4.2.2 Obecní úřad

Zastupitelstvo obce rozhoduje v samostatné působnosti o pořízení územního plánu a regulačního plánu, ve stejné působnosti též schvaluje zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu, územní plán také v samostatné působnosti vydává spolu s regulačním plánem a projednává zprávu o uplatňování územního plánu, předloženou úřadem územního plánování min. 1 x za 4 roky.

Rada obce (a v obcích, kde se rada nevolí, zastupitelstvo obce) vydává vymezení zastavěného území a schvaluje žádost obce o pořizování podle odstavce 1 písm. c) nebo podle odstavce 2 anebo uzavření smlouvy s právnickou nebo fyzickou osobou oprávněnou k výkonu územně plánovací činnosti (§ 24 odst. 1), může také vydávat územní opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře. Pod samostatnou působnost Rady obce spadá též uplatňování námitek k zásadám územního rozvoje a připomínek k územnímu plánu sousední obce.²¹

21

4.3 Územní plán

4.3.1 Vymezení územního plánu

Územní plán (ÚP) je z hlediska obce nejdůležitějším nástrojem územního plánování. Stanoví zejména koncepci rozvoje a ochranu hodnot území obce. Vymezuje zastavěné území, zastavitelné plochy, plochy přestavby, plochy pro veřejně prospěšné opatření, plochy pro územní rezervy a stanovuje podmínky využití těchto ploch. Dále řeší koncepci dopravní a technické infrastruktury, koncepci využití krajiny apod. Územní plán v podrobnostech území obce zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu se zásadami územního rozvoje kraje a s politikou územního rozvoje. Pozornost vydaných územních plánů se ve větší míře věnuje vyhodnocení vlivů ÚP na udržitelný rozvoj území. Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce, pro rozhodování v území, zejména pro vydávání územních rozhodnutí.

Z pohledu občana je nutnost věnovat územnímu plánu největší pozornost, protože právě on se s ním setkává jak přímo, tak i nepřímo. Občan má řadu práv mezi která patří aktivní účast na průběhu pořizování ÚPD, uplatňování námitek při pořizování ÚPD, nahlížení do platné ÚPD, účast na územním řízení atd. Na druhé straně má také řadu povinností. Především je povinen respektovat principy územního plánování, záměry územního plánování, stpět omezení nebo zákaz stavební činnosti, respektovat předkupní právo obce a další.

Stavební zákon neukládá obci jednoznačnou povinnost pořizovat územní plán. Bez pořízení územního plánu nelze v obci vymezit zastavitelné plochy, tj. plochy pro novou výstavbu.

ÚP se vydává pro celé území obce formou opatření obecné povahy podle správního řádu (SŘ) a je závazný pro rozhodování v území. Poskytování prostředků z veřejných rozpočtů nesmí být v rozporu s územním plánem.

Územní plán vymezuje veřejně prospěšné stavby (VPS) a veřejně prospěšná opatření (VPO). V souvislosti s nimi je zákonem upraven institut předkupního práva a vyvlastnění.

Vyvlastnění

Práva k pozemkům a stavbám, potřebná pro uskutečnění veřejně prospěšných staveb nebo veřejně prospěšných opatření lze odejmout nebo omezit, jsou-li vymezeny ve vydané územně plánovací dokumentaci a jde-li o

- a) „veřejně prospěšnou stavbu dopravní a technické infrastruktury, včetně plochy nezbytné k zajištění její výstavby a řádného užívání pro stanovený účel,
- b) veřejně prospěšné opatření, a to snižování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami, zvyšování retenčních schopností území, založení prvků územního systému ekologické stability a ochranu archeologického dědictví,
- c) stavy a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu,
- d) asanaci (ozdravení) území.“²²

Právo k pozemku lze odejmout nebo omezit též k vytvoření podmínek pro nezbytný přístup, řádné užívání stavby nebo příjezd k pozemku nebo stavbě. Řízení o vyvlastnění práv k pozemkům a stavbám, příslušnost k jeho vedení a podmínky vyvlastnění upravuje zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).²³

Předkupní právo

Kraje, obce a případně stát mají předkupní právo na pozemky, které jsou určeny pro veřejně prospěšnou stavbu nebo pro veřejně prospěšné opatření v nově vydané územně plánovací dokumentaci. Obce budou mít předkupní právo i na pozemky veřejných prostranství, parků apod. Vymezení veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšného opatření v územním plánu nebo regulačním plánu se po vydání opatření obecné povahy zasílá příslušnému katastrálnímu úřadu k vyznačení předkupního práva v katastru nemovitostí.

Předkupní právo nevznikne ke stavbám, které jsou jako veřejně prospěšné označeny dosavadními územními plány. Vlastník pozemku pro VPS nebo VPO je povinen v případě

²² Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. *Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s. 2*

²³ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. *Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s. 2*

zamýšleného převodu pozemek nabídnout obci, kraji nebo státu podle příslušnosti k budoucímu vlastnictví ke koupi za cenu obvyklou zjištěnou znalecm. Toto neplatí pro stavby a opatření v územně plánovací dokumentaci schválené do konce roku 2006.

Předkupní právo se vztahuje na veškerou veřejnou infrastrukturu, tj. veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, veřejné občanské vybavení a veřejná prostranství.

Předkupní právo bývá uplatněno do 6 měsíců ode dne doručení nabídky vlastníkem. V případě uplynutím této lhůt předkupní právo zaniká. Současně jako protiváha předkupního práva je upravena možnost vlastníka pozemku nabídnout pozemek určený pro veřejné účely ke koupi, kdy v případě neuzařízení kupní smlouvy zákonné předkupní právo zaniká.

4.3.2 Pořizování územního plánu

Obec má zajištěný stálý vliv na všechny fáze pořízení ÚP. O pořízení územního plánu rozhoduje zastupitelstvo obce z vlastního podnětu nebo na návrh orgánu veřejné správy, na návrh občana obce, případně na návrh fyzické nebo právnické osoby, která má vlastnická nebo obdobná práva k pozemku nebo stavbě na území obce. Současně se schválením rozhodnutí o pořízení ÚP je určen člen zastupitelstva (určený zastupitelem), který bude při pořizování územního plánu spolupracovat s pořizovatelem.

Zpracování územně plánovací dokumentace je vybranou činností ve výstavbě, kterou mohou vykonávat pouze fyzické osoby, jež získaly oprávnění k jejich výkonu podle zvláštního právního předpisu v České komoře architektů tj. projektanti – autorizovaní architekti nebo autorizovaní urbanisté. Projektant odpovídá za správnost, celistvost a úplnost jím zpracované územně plánovací dokumentace, územní studie a dokumentace pro vydání územního rozhodnutí (§ 158 a 159 SZ).

Náklady na zpracování územního plánu projektantem hradí obec, která rozhodla o pořízení.²⁴

²⁴ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. *Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s 3*

4.3.3 Fáze pořizování územního plánu

Doplňující průzkumy a rozbor

Navazují na územně analytické podklady, které doplní o zjištění nezbytná pro návrh zadání a pořízení ÚP, zejména o zjištění dosavadního funkčního využití území. Do doby pořízení ÚAP se průzkumy a rozbor zpracovávají v rozsahu stanoveném pro územně analytické podklady obcí.

Zadání územního plánu

Na základě rozhodnutí zastupitelstva obce se následně rozhoduje, zda se bude pořizovat územní plán. Pokud ano, musí být zpracován návrh zadání územního plánu, v němž jsou stanoveny hlavní cíle a požadavky na zpracování návrhu územního plánu. Obsah zadání je stanoven v příloze č. 6 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.

Pořizovatel poté

- zašle návrh zadání územního plánu dotčeným orgánům, sousedním obcím a krajskému úřadu,
- zajistí zveřejnění návrhu zadání územního plánu,
- zajistí vystavení návrhu zadání územního plánu k veřejnému nahlédnutí, nejčastěji se tato skutečnost zveřejňuje na úřední desce.

K zadání je možné uplatnit požadavky a připomínky.

„Uplatní-li dotčený orgán ve svém stanovisku k návrhu zadání požadavek na posouzení územního plánu z hlediska vlivů na životní prostředí, nebo pokud dotčený orgán nevyloučí významný vliv na evropsky významnou lokalitu či ptačí oblast, uvede pořizovatel v návrhu zadání požadavek na vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. V odůvodněných případech (je-li třeba zpracovat varianty řešení) je v zadání uloženo zpracovat koncept územního plánu.“²⁵

²⁵ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s 3

Podle výsledku projednání pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem návrh zadání upraví. Zadání územního plánu schvaluje zastupitelstvo obce.

Koncept územního plánu

V odůvodněných případech (je-li třeba zpracovat varianty řešení) je v zadání uloženo zpracovat koncept územního plánu (v jiných případech se koncept nezpracovává, není to povinností). O konceptu ÚP se koná veřejné projednání. Pořizovatel oznámí místo a dobu veřejného projednání spojeného s výkladem veřejnou vyhláškou nejméně 15 dnů předem a zajistí, aby po dobu 30 dnů ode dne doručení veřejné vyhlášky byl koncept územního plánu vystaven k veřejnému nahlédnutí u pořizovatele a v obci, pro kterou územní plán pořizuje. Do 15 dnů ode dne veřejného projednání může každý uplatnit své připomínky. Na základě výsledků projednání pořizovatel zpracuje a zastupitelstvo obce schvaluje pokyny pro zpracování návrhu ÚP včetně návrhu rozhodnutí o výběru výsledné varianty řešení. K návrhu pokynů pro zpracování návrhu ÚP pořizovatel připojí odůvodnění. Pokyny pro zpracování návrhu ÚP schvaluje zastupitelstvo obce.

Návrh územního plánu

Jestliže není v zadání ÚP požadováno zpracování konceptu, přistupuje se přímo ke zpracování návrhu územního plánu.

„Náležitosti obsahu ÚP stanoví vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, zejména v příloze č. 7. Obecné požadavky na využívání území jsou zahrnuty ve vyhlášce č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.“²⁶

Pro plochy, které je třeba řešit detailněji, než je řeší ÚP, je možno v územním plánu uložit pořízení tzv. regulačního plánu.

Nad zpracovaným návrhem územního plánu se vede společné jednání s dotčenými orgány a následně žádá pořizovatel krajský úřad o stanovisko. Zákonem je stanovena lhůta, v níž musí být stanovisko uplatněno. Krajský úřad dále posuzuje návrh územního plánu z hlediska koordinace využívání území a souladu s nadřazenými nástroji územního plánování.

²⁶ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s 3

Podle výsledku projednání projektant upraví návrh ÚP a takto upravený a posouzený návrh se překládá veřejnosti k veřejnému projednání.

Řízení o územním plánu

O upraveném a posouzeném návrhu územního plánu se koná veřejné projednání. Návrh ÚP je po dobu 30 dní před veřejným projednáním vystaven k nahlédnutí. Každý k němu může podat písemnou připomínku; vlastníci pozemků a staveb, kteří jsou dotčeni řešením, mohou vznést písemnou námitku. Nejpozději ovšem na veřejném projednání. V námitkách musí uvést odůvodnění, údaje podle katastru nemovitostí dokladující dotčená práva a vymezit území dotčené námitkou. K později uplatněným připomínkám a námitkám se nepřihlíží. Dotčené osoby oprávněné k podání námitek musí být na tuto skutečnost upozorněny. Dotčené orgány k těmto připomínkám a námitkám uplatní na závěr veřejného projednání svá stanoviska. Náklady spojené s projednáním územního plánu hradí pořizovatel.

Dojde-li na základě veřejného projednání k podstatné úpravě návrhu územního plánu, koná se opakované veřejné projednání za účasti dotčených orgánů. Stanoviska dotčených orgánů, námitky a připomínky lze uplatnit nejpozději při opakovaném veřejném projednání, jinak se k nim nepřihlíží. Je-li na základě projednání nutné návrh územního plánu přepracovat, zpracuje pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem pokyny pro zpracování návrhu územního plánu a předloží je ke schválení zastupitelstvu obce.²⁷

Dojde-li pořizovatel v průběhu řízení k závěru, že je návrh územního plánu v rozporu se zákonem předloží návrh na jeho zamítnutí.

Vydání územního plánu

Kroky následující po veřejném projednání návrhu ÚP jsou věci pořizovatele. Pořizovatel předkládá zastupitelstvu příslušné obce návrh na vydání územního plánu s jeho odůvodněním. Pořizovatel spolu s určeným zastupitelem jako zástupcem obce vyhodnotí výsledky veřejného projednání a doplní odůvodnění územního plánu, zejména o návrh rozhodnutí o námitkách a vyhodnocení připomínek. Jsou-li všechny náležitosti ÚP v pořádku, vydává jej zastupitelstvo formou opatření obecné povahy podle SŘ.

²⁷ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s.4

V případě, že všechny náležitosti ÚP nejsou splněny není povinností zastupitelstva předložený návrh územního plánu přijmout. V případě, že zastupitelstvo obce nesouhlasí s předloženým návrhem územního plánu nebo s výsledky jeho projednání, vrátí předložený návrh pořizovateli se svými pokyny k úpravě a novému projednání nebo jej zamítne.

Nabytí účinnosti územního plánu

Vydání územního plánu se oznamuje veřejnou vyhláškou. Patnáctým dnem po dni vyvěšení veřejné vyhlášky územní plán nabývá účinnosti.

Ukládání a poskytování územního plánu

Pořizovatel ukládá územní plán opatřený záznamem o účinnosti v příslušné obci, pro kterou byl pořízen a to včetně dokladů o jeho pořizování. Poskytuje jej rovněž příslušnému stavebnímu úřadu, úřadu územního plánování a krajskému úřadu.

Pořizovatel zajistí způsobem umožňujícím dálkový přístup zveřejnění údaje o vydaném dokumentu a o místech, kde je možné do dokumentu i do jeho dokladové části nahlížet.²⁸

Změny ÚP

Zastupitelstvo může rozhodnout o změně územního plánu v případě, že je třeba změnit některou část ÚP, např. vymezit nové zastavitelné plochy. V takovém případě je třeba prokázat nemožnost zastavět již vymezené zastavitelné plochy nebo jejich nedostatečnost ve vztahu k prokazatelným potřebám obce. Pokud je pořízení změny územního plánu vyvoláno výhradní potřebou navrhovatele, může obec podmínit její pořízení částečnou nebo úplnou úhradou nákladů na její zpracování a na mapové podklady navrhovatelem.

Do čtyř let po vydání územního plánu a poté nejméně jednou za čtyři roky předloží pořizovatel zastupitelstvu zprávu o uplatňování územního plánu v uplynulém období, která byla předem konzultována s dotčenými orgány a krajským úřadem. Zpráva obsahuje mimo uvedené vyhodnocení zpravidla i požadavky a podmínky pro zpracování změn ÚP a může obsahovat i návrhy na aktualizaci zásad územního rozvoje, zastupitelstvo obce takto může ovlivnit územní rozvoj kraje.

²⁸ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. *Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s.4*

4.3.4 Platnost stávajících územních plánů a urbanistických studií

Územně plánovací dokumentace, která byla schválena přede dnem 1. července 1992, pozbývá platnosti nejpozději do 3 let ode dne nabytí účinnosti zákona.

Územně plánovací dokumentace sídelního útvaru (ÚPnSÚ) nebo zóny, územní plán obce (ÚPO) a regulační plán schválené před 1. lednem 2007 lze do 31. prosince 2015 podle stavebního zákona upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbývají platnosti.

Územní plány obcí, regulační plány a jejich změny, u kterých bylo zahájeno pořizování před 31. 12. 2006, se podle stavebního zákona upraví, projednají a vydají; přitom činnosti ukončené přede dnem nabytí účinnosti stavebního zákona se posuzují podle právních předpisů platných a účinných do 31. prosince 2006.

Bezvýsledným uplynutím stanovené lhůty pozbývá původní územně plánovací dokumentace platnost.

Při projednání a vydání návrhu změny územního plánu obce, regulačního plánu nebo územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny schválené do 31. prosince 2006 se postupuje podle stavebního zákona. O úpravě směrné části této dokumentace rozhoduje pro své území obecní úřad, v ostatních případech úřad územního plánování. Při úpravě se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

Obecně závazné vyhlášky, jimiž byla vymezena závazná část územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny, územního plánu obce nebo regulačního plánu, se pro účely stavebního zákona považují za opatření obecné povahy. Ustanovení § 174 odst. 2 správního řádu se nepoužije.

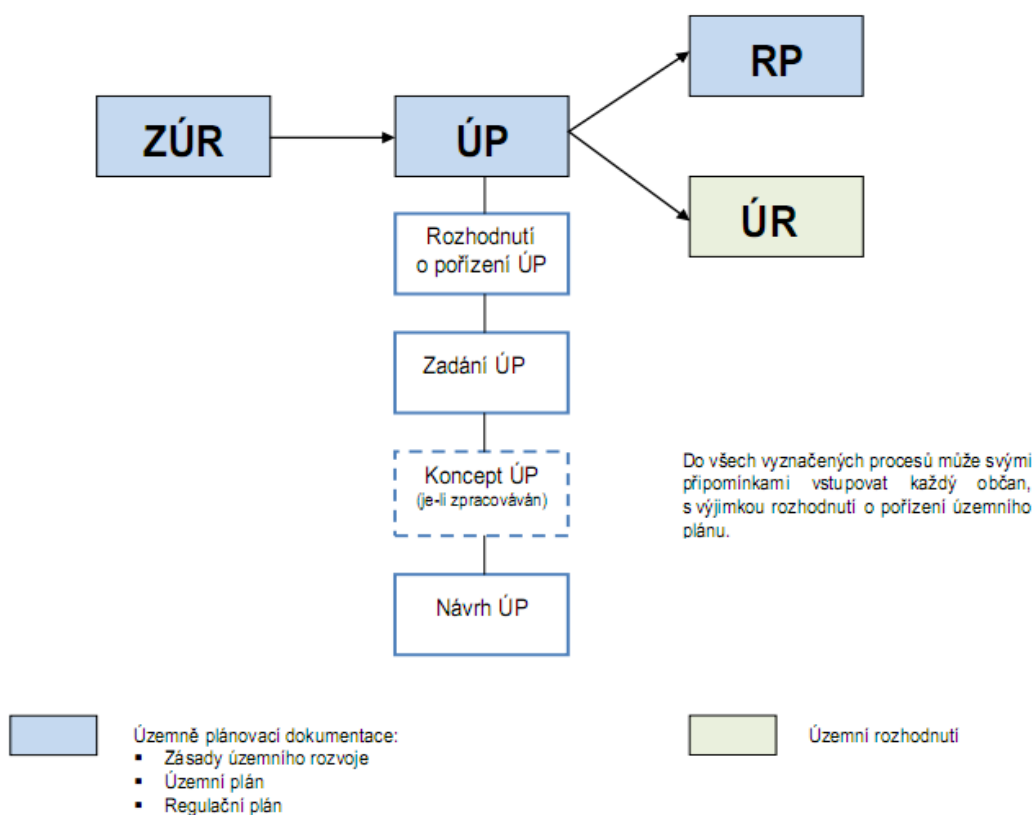
Urbanistické studie, zpracované přede dnem nabytí účinnosti stavebního zákona, které nepřesahují hranice působnosti jednoho úřadu územního plánování, prověří tento úřad ve spolupráci s dotčenými obcemi z hlediska jejich aktuálnosti; v ostatních případech prověří jejich aktuálnost krajský úřad ve spolupráci s dotčenými úřady územního plánování. Úřad, který potvrdil aktuálnost urbanistické studie, podá návrh na vložení dat, popřípadě vloží data o ní do evidence územně plánovací činnosti. Urbanistické studie, rozpracované ke dni

1. 1. 2007 se dokončí jako územní studie. Jejich zadání není třeba uvádět do souladu s novými právními předpisy.²⁹

4.3.5 Úprava územního plánu sídelního útvaru a územního plánu obce

Dříve schválené územní plány sídelních útvarů a územní plány obcí je možné aktualizovat nebo měnit podle zvláštních ustanovení nového stavebního zákona do doby než ztratí svoji platnost.

GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ

30

²⁹ Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s.4

³⁰ Občan a územní plánování: Práva a povinnosti občanů v oblasti územního plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. s. 9

5 PŘEHLED PRÁVNÍCH ÚPRAV

V novodobé historii českého stavebního práva lze rozlišit pět vývojové etapy. Nejdelší byla první etapa, trvající od roku 1886 do konce čtyřicátých let minulého století. V této době vešlo v platnost postupně pět stavebních řádů pro různé části území Čech, Moravy a Slezska. Pro tyto stavební předpisy byl charakteristický policejní ráz především při odvrácení škod a nebezpečí hrozících ze stavebních činností.

Druhá etapa trvala pouhých 9 let, a to do roku 1958. Z tohoto plyne, že nový stavební zákon pro celé území republiky byl vydán v r. 1949 pod zákonem č. 280/1949 Sb., o územním plánování a výstavbě obcí. Tento zákon založil pojem územní plánování. Následně byla vydána celá řada dalších předpisů například vládní nařízení č. 93/1950 Sb., o výstavbě obcí.

Třetí etapa začala koncem 50. let v roce 1958 a trvala do roku 1976. Během let 1958 – 1959 byly vydány klíčové předpisy, mezi které patřil zákon č. 84/1958 Sb., o územním plánování a prováděcí vyhláška č. 153/1959 Ú.l., o územním plánování a dále zákon č. 87/1958 Sb., o stavebním řádu, a vyhláška č. 144/1959 Ú.l., kterou se zákon o stavebním řádu provádí. Na základě těchto předpisů se začalo rozlišovat stavební řízení u staveb občanů a staveb organizací. Druhou změnou byla změna v pojmu „stavební povolení“ na nové označení „rozhodnutí o přípustnosti stavby“.³¹

Čtvrtá etapa byla charakterizována zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a trvala od roku 1976 do 31.12.2006. Ke zmíněnému zákonu patřilo nejprve sedm prováděcích vyhlášek. Tento počet byl zredukován na pouhé čtyři, ke kterým patří např. vyhláška č. 135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci.

Uvedený soubor předpisů založil moderní kodexovou úpravu stavebního práva, která působila 30 let i přes různé druhy novelizací především z let 1992 a 1998.

³¹ SEDLÁČKOVÁ, V., SKLENÁŘ, T., TUNKA, M., VOBRÁTILOVÁ, Z., DOLEŽAL, J., MAREČEK, J. Nový stavební zákon v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Linde 2006. ISBN 80-7201-626-1. str. 25

Pátou, dosud neukončenou vývojovou etapou je období od 1.1.2007, kdy vešel v účinnost nový zákon o územním plánování a stavebním řádu č. 183/2006 Sb.

5.1 Nové právní úpravy

“Nový stavební zákon vychází při společné úpravě územního plánování a stavebního řádu z principu, že těžiště uplatňování veřejných zájmů je zakotveno v rámci nástrojů územního plánování, které řeší komplexně a kontinuálně uspořádání území včetně koordinace veřejných a soukromých záměrů, a to zejména výstavby. V návaznosti na to dochází k významné liberalizaci povolování staveb na úseku stavebního řádu včetně umožnění povolování staveb privátními subjekty.”³²

Územní plánování

Tradice územního plánování spolu s právní úpravou vychází ze zkušenosti, že změny prováděné v uspořádání území a na jednotlivých pozemcích mají vždy vliv na širší okolí. Jeho kvalitu mohou významně ovlivnit a jsou na ní závislé.

Územní plánování soustavně a trvale zpřesňuje a konkretizuje veřejný zájem na využití území. Územní plánování chrání veřejné zájmy. Veřejným zájmem je zvyšování kvality území s ohledem na požadavky udržitelného rozvoje, zahrnujícího zlepšování životního prostředí, sociálních podmínek a podmínek hospodářského rozvoje a jejich vyváženého vztahu.³³

Zákon č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění, přispívá k naplnění nové úpravy, kterou mimo jiné představují principy součinnosti s dotčenými orgány ve vazbě na nový správní řád, podle kterého mají být vydávána místo samostatných rozhodnutí závazná stanoviska pro postupy, které jsou správním řízením, nebo stanoviska pro postupy, která nejsou správním řízením.

³² SEDLÁČKOVÁ, V., SKLENÁŘ, T., TUNKA, M., VOBRÁTILOVÁ, Z., DOLEŽAL, J., MAREČEK, J. Nový stavební zákon v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Linde 2006. ISBN 80-7201-626-1. str. 27

³³ SEDLÁČKOVÁ, V., SKLENÁŘ, T., TUNKA, M., VOBRÁTILOVÁ, Z., DOLEŽAL, J., MAREČEK, J. Nový stavební zákon v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Linde 2006. ISBN 80-7201-626-1. str. 28

Novými nástroji v rámci územně plánovacích podkladů jsou – tzv. „územně analytické podklady“. Jejich pořízení je činností nově vzniklých pracovišť na úřadech s rozšířenou působností (205 v ČR). Prováděcí předpisy stanovují jednotnou strukturu zjišťovaných informací, nezbytných pro tvorbu územních plánů. Obsahem jsou jak zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, tak vyhodnocování udržitelného rozvoje a problémů území, které je nutno řešit územně plánovací dokumentací.

Územní plán by se měl soustředit na základní urbanistickou koncepci, koncepci veřejné infrastruktury a určování funkčního vymezení ploch a zároveň by měl být odlišován od plánu regulačního.

Nová úprava územního řízení, které je poslední fází územního plánování, je založena na zveřejnění tohoto řízení včetně využití doručování všech úkonů veřejnou vyhláškou tam, kde je pro území vydán územní plán. Na jedné straně se tedy o probíhajícím územním řízení mohou dozvědět všichni, kteří pravidelně sledují úřední desku příslušné obce, na straně druhé nejbližší soused nedostane adresné vyrozumění o připravované stavbě v těsném sousedství, jak bylo praxí v českých zemích až do 31.12.2006. (Např. ve Švýcarsku a některých jiných zemích EU musí stavebník spolu s dokumentací předložit úřadu vyjádření sousedů k navrhované změně v území, není pak už obesílán a platnost územního plánu v tom nehraje roli). Jak se osvědčí nová právní úprava v ČR ukáže až praxe.

V území bez vydaného a platného územního plánu je nutné doručovat oznámení o zahájení řízení a příslušná rozhodnutí individuálně a platí pro ně obecná úprava správního řádu.

Aplikace nového zákona o územním plánování a stavebním řádu předpokládá koordinování a vypořádání všech zájmů v území. Jde o vysoce odbornou činnost, proto nový zákon předepisuje nejvyšší kvalifikační požadavky (VŠ+praxe+zvl.zkoušky) pro zpracovatele i pořizovatele územních plánů. Zájmy veřejné jsou prioritní a jsou upraveny několika desítkami zákonů přímo souvisejících s problematikou územního plánování a stovkami dalších předpisů navazujících. Proto jsou individuální zájmy fyzických a právnických osob v územním plánování posunuty do druhého pořadí. Tyto osoby mohou podávat ve fázi projednávání územního plánu připomínky, se kterými se volně nakládá nebo námítky. Jsou-li pro podání námítky splněny zákonné požadavky (např.jde o dotčeného vlastníka nemovitosti apod.) a vlastní obsah je v mezích zákona (dotčené orgány souhlasí), rozhoduje o námítce zastupitelstvo obce, města v samostatné působnosti při vydávání územního plánu.

Požadavky uplatněné dotčenými orgány v procesu projednávání územního plánu mají vždy přednost i před požadavky samosprávných orgánů (obce, města), pokud není nalezeno přijatelné kompromisní řešení. Územní plán je ve skutečnosti návrh možného využití území zpracovaný odborníky (architekty inženýry) a dohodnutý s dotčenými orgány. Zastupitelstvo města, obce může takový územní plán - vydat nebo nevydat v samostatné působnosti, ale nemůže ho hlasováním změnit. To lze jen procesem projednávání podle zákona v tzv. přenesené působnosti.

Celá problematika územního plánování je velmi komplikovaná. Přitom důsledky probíhajících změn v území přímo ovlivňují kvalitu života nejen současných, ale i budoucích generací. Některé důsledky činnosti v území (těžba nerostných surovin, dopravní koridory, energetické koridory, telekomunikační stavby, vodní nádrže, ale paradoxně i vyhlášení některých zvláště chráněných území,...) mohou být pro spokojený život lidí nejen přínosem ale mohou mít i fatální důsledky.

S problematikou územního plánování a možnými důsledky této činnosti jsem se podrobněji seznámil až při studiu v rámci bakalářské práce. Při pohledu zpět na období své školní docházky vnímám jako jistý dluh základního školství, že ani přiměřeně zjednodušené informace tohoto druhu nenabízí. Proto doporučuji zvážit zařazení tematiky územního plánování ve zjednodušené podobě do systému základního vzdělávání, především s důrazem na informování o možných právech a povinnostech občanů a dopadech vydávaných územních plánů na život člověka, lidí, obcí, měst i celého státu.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce byl pokus o objasnění tvorby územního plánu a celkově územně plánovací dokumentace, a to v provázanosti s jednotlivými orgány, které mají ve své působnosti řadu kompetencí, pomocí kterých se mohou do procesu tvorby územního plánu zapojovat.

Vývoj veřejné správy si prošel řadou období, na které působilo mnoho faktorů ovlivňující její formování. Na poměry uvnitř státu měl vliv značný počet reforem, rozdílných režimů, ústav a zákonů, které více či méně měnily a upravovaly systém veřejné správy. Kromě zmíněných reforem a jiných měly velký vliv na vývoji správy i revoluční změny. Jednou z nejdůležitějších bylo zrušení poddanství a s tím spojené postátnění veškerého výkonu soudnictví a politické správy. Toto vedlo k odstranění rozdílů mezi svobodnými městy a venkovskými obcemi. S pádem Bachova režimu a se vznikem tzv. říjnového diplomu je spojeno prohlášení, ve kterém panovník slibuje výkon moci ve shodě s vůlí institucí vycházejících z historických základů. Prvním zákonem nově vzniklého československého státu byl zákon č. 11/1918 Sb. Od roku 1920 probíhá celá řada dalších reforem, které mají za úkol zajistit především demokratický vývoj státní správy. Novodobý vývoj státní správy je poté ve znamení poválečného období a s nástupem moci ze strany komunistů. Ústava z roku 1948 vymezovala NV jako nositele a vykonavatele státní moci v obcích, okresech a krajích. Národní výbory v této době hrají značnou roli a s postupem času se setkáváme i s KNV, ONV a MNV. Svůj ústřední národní výbor mělo i hlavní město Praha.

Ze současnosti patří k orgánům, které se podílejí na územním plánování již zmíněné orgány obce, kraje, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo obrany na území vojenských újezdů.

Orgány obce a kraje jsou tvořeny obecním popřípadě krajským úřadem, a dále pak zastupitelstvem a radou. Na úrovni obce se můžeme setkat i s úřadem územního plánování. Ministerstvo vykonává funkci státního dozoru v oblasti územního plánování.

I stavba měst popřípadě regulační plán mají svoji historii, která sahá, především u výstavby měst až do středověku. Již v této době existovala povinnost získání určitého stavebního povolení, a to od konšelů či městské rady nebo samotných sousedů. Toto povolení ovšem existovalo pouze ve formě ústní.

Středověké město muselo být vymezeno na několik století dopředu a tudíž vznikala pro lokátory obtížná situace spojená s odhadem budoucí situace a rozvoje měst. Regulace výšky a hloubky stavby musela být položena tak, aby respektovala tři základní pravidla sousedského soužití. Bylo nutné dbát na právo, stáří domu a přirozenost.

S regulačním plánem a povinností jeho pořízení se setkáváme až ve druhé polovině 19. století. Do roku 1904 měla mít polohový plán každá obec již pořízený. K regulačním podmínkám patřila především šířka ulic, výška zástavby, odstupy zástavby atd.

První moderní urbanistické koncepce vznikají na přelomu 19. a 20. století. Ve 20. století, přesněji po 2. světové válce dochází k dalšímu růstu urbanizace a vzniku velkých měst. Hledají se nové koncepce pro měnící se města a osídlení. Z toho plyne i další vývoj územního plánování a stavebních předpisů. V 60. letech tedy ve druhé polovině 20. století dochází k vrcholu technicistního pojetí v architektuře a urbanismu, které je spojeno s futuristickými vizemi. Další desetiletí se nese ve znamení hledání tradičních hodnot města.

Dnešní město by se dalo charakterizovat jako industriální až postindustriální. Důležité je, že pokračují snahy o eliminaci negativních rizik, které se promítají do městského prostředí. Kvalita bydlení spolu s akceptováním přírodních prvků by měla být hlavní myšlenkou dalšího rozvoje měst.

Příslušné orgány spolu se stavebními úřady se podílejí na územním plánování. Je nutné naplňovat určité cíle a úkoly územního plánování za pomoci základních nástrojů, kterými jsou územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentace a územní rozhodnutí. Pořizovatelem územně plánovací dokumentace pro obec je obecní úřad s rozšířenou působností, který ve svých přenesených kompetencích může například pořizovat územní a regulační plán pro obec. Dále obecní úřad, který pomocí orgánu zastupitelstva v samostatné působnosti rozhoduje o pořízení územního plánu.

Z hlediska obce je územní plán nejdůležitějším nástrojem územního plánování a je poté závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu.

Obec má zajištěný stálý vliv na všechny fáze pořízení ÚP. Pořízení územního plánu je poměrně složitou záležitostí a předchází mu několik fází, ke kterým patří krom jiných například zadání územního plánu, koncept územního plánu, návrh územního plánu, řízení o územním plánu, vydání územního plánu a další.

Veřejná správa uplatňuje svůj vliv na územní plánování pomocí svých orgánů na různých správních úrovních. Příslušné orgány poté mají celou řadu kompetencí, které jim dávají právo rozhodování a schvalování pořízení územního plánu. Každý správní celek, ať se jedná o kraj či obec má svoje místo a pravomoci při územním plánování. Jednotlivé orgány jsou si navzájem velice provázány, a právě proto je činnost územního plánování spojená s tvorbou a vznikem územního plánu tak složitou záležitostí.

SEZNAM LITERATURY

PUBLIKACE:

BLAŽKOVÁ, M: Dotčené orgán v procesu územního plánování. Brno: Ústav územního rozvoje 2006

DOLEŽAL, J., MAREČEK, J., VOBOŘIL, O. Stavební zákon v teorii a praxi. 2. vyd. Praha: Linde 1994. ISBN 80-85647-31-1

HALASOVÁ, H., ŠILAROVÁ, V: Územní plánování v České republice. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje 2007

HENDRYCH, D. Správní věda - Teorie veřejné správy. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN 978-80-7357-458-1

HRŮZA, J: Charty moderního urbanismu. Praha: Agora 2002. ISBN 80-902945-4-5

JANÁK, J., HLEDÍKOVÁ, Z., DOBEŠ, J: Dějiny správy v českých zemích. Praha: Lidové noviny 2005. ISBN 80-7106-709-1

KOUTNÝ, J. Moderní urbanistické koncepce: vývoj urbanistických koncepcí. 1. vydání, Brno 2004, roč. 7, č. 6

MAIER, K: Územní plánování. Praha: ČVUT 1993. ISBN 80-01-01012-0

MATES, P. Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848 – 1989. 1. vyd. Vysoká škola ekonomická. Praha, 1996. ISBN 80-7079-846-7

NOVOTNÁ, D. Urbanismus a územní rozvoj. Ústav územního rozvoje. 2005, roč. 8, č. 2. ISSN 1212-0855

SEDLÁČKOVÁ, V., SKLENÁŘ, T., TUNKA, M., VOBRÁTILOVÁ, Z., DOLEŽAL, J., MAREČEK, J. Nový stavební zákon v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Linde 2006. ISBN 80-7201-626-1

SCHELLE, K. Vývoj veřejné správy: v letech 1848 – 1948. Praha: EUROLEX BOHEMIA 2002. ISBN 80-86432-25-4

SCHELLE, K. Vývoj české veřejné správy. 1. vyd. Praha: KEY Publishing, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-87071-92-2

SÝKORA, J: Územní plánování vesnic a krajiny. Praha: ČVUT 2002. ISBN 80-01-02641-8

ŠILHÁNKOVÁ, V., KOUTNÝ, J., ČABLOVÁ, M: Urbanismus a územní plánování. Pardubice: Univerzita Pardubice 2002. ISBN 80-7194-415-7

Občan a územní plánování: Práva a povinnosti občanů v oblasti územního plánování. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. s. 4

Obec a územní plánování: Postavení a činnost obcí v územním plánování. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. s. 1

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Co je to územní plánování – Enviwiki [online]. [2008] [cit. 2010-03-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.enviwiki.cz/index.php?title=Co_je_to_%C3%BAzemn%C3%AD_pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD&oldid=6066>

Funkcionalismus – Architektura 20. století [online]. [2010] [cit. 2010-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://architektura.ic.cz/funkcionalismus.htm>>

Občan a územní plánování – Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. [2009] [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3201>>

Urbanismus a územní plány – Archiv [online]. [2007 - 2008] [cit. 2010-03-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.horkyarchis.cz/urbanismus-uzemni-plany.html>>

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) – Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [2006] [cit. 2010-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=14>>

OBEČNÉ INTERNETOVÉ ZDROJE:

<http://www.mestaprozivot.arnika.org/>

<http://www.mmr.cz>

<http://portal.gov.cz/>

<http://portal.uur.cz/>

<http://www.statnisprava.cz/>

<http://www.terra-nostra.cz/>

<http://www.zelenykruh.cz/>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

KNV	Krajský národní výbor
MNV	Místní národní výbor
NÚP	Nástroje územního plánování
NV	Národní výbor
OKV	Okresní národní výbor
PÚR	Politika územního rozvoje
RP	Regulační plán
SŘ	Správní řád
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚP	Územní plán
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚPnSÚ	Územně plánovací dokumentace sídelního útvaru
ÚPP	Územně plánovací podklady
ÚPO	Územní plán obce
ÚR	Územní rozhodnutí
ÚS	Územní studie
VPO	Veřejně prospěšná opatření
VPS	Veřejně prospěšné stavby
ZÚR	Zásady územního rozvoje